

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second-Class Matter, September 21, 1913, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

NO. 132. — ŠTEV. 132.

NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 6, 1917. — SREDA, 6. JUNIJA, 1917.

VOLUME XXV. — LETNIK XXV.

Amerika in vojna.

ZNAČILEN GOVOR TAJNIKA ZA NOTRANJE ZADEVE. — ŽIVLJENJE AMERIKE JE DRAGOCENEJŠE OD ŽIVLJENJA AMERIKANKEV. — AMERIKANCI NE MOREJO POZABITI GROZODEJSTEV, KI SO JIH UGANJALI NEMCI V BELGIJI IN DRUGIH DRŽAVAH.

Washington, D. C., 5. junija. — Pred registracijo je imel tajnik za notranje zadeve, Lane, pred Home Club notranjega departmента govor, v katerem je odgovoril na vprašanje: — Zakaj smo šli v boj proti Nemčiji?

— Jutri je dan registracije — je rekel. — Dolžnost vseh je, tako postavna kot patriotična, da se registrirajo vsi, ki spadajo v navedene razrede. Najti je nekatere ki niso še jasno spoznali vzroka za ta poziv. Tem naj nečem nekaj besed.

Zakaj se borimo proti Nemčiji? Kratak odgovor na to je, da je naša vojna ona samoočrambe. Mi nismo hoteli vojne z Nemčijo. Ona nas je napadla, ne ob naših bregovih, temveč na naših ladjah, naših živiljenjih, naših pravicah in naši bodočnosti. Skozi dve leti in več smo bili nevarni, vsled česar se nas je dolžilo zagovarjanja stvari, ki žaljivo navadno razum človeka glede človečanstva in odkritosti.

Glede napada na Belgijo, glede vojevanja spodmorskim čolni ter nemških zarot proti Združenim državam, je izjavil Mr. Lane: — Bolj dragoceno je, da živi še nadalje ta Amerika kot da živimo mi Amerikanci, Ta Amerika, kot jo vidimo danes, pa je bila izvana od prvga početka te vojne od močnejše roke sile, ki ni imela nikakih simpatij z našimi nameni in ki se ne bo obotavljala uničiti nas če bi postava, kateri se klanjamo mi, če bi pravice, ki so nam svete če bi duh, ki nas navdaja, nasprotoval njenim namenom, da se mora ukloniti svet pred njeno politiko zastraženo z organiziranim in znanstvenim vojaškim ali militarnim sistemom.

Svet Krista. — zanemarjenega a ne zavrnjenega Krista. — Je stopil zopet lice v lice proti svetu Mohameda, ki je hotel izsiliti zmago. S tem zgodovinskim ozadjem in v tem smislu se borimo proti Nemčiji:

— Radi Belgije. — pregazene zaslužjene in obubožane Belgije. Ne moremo pozabiti Liege-a, Louvain-a in kardinala Mercier. Prenešenji v izrazu ameriške zgodovine pomencija ta imena toliko kot Bunker Hill, Lexington in Petrick Henry.

Radi Francije. — pregazena, o nečakšena Francije, koje milijon junaških sinov je umrlo, da rešijo deželo Lafayettea. To je slavna, zlatna Francija, ohranjenalka umetnosti, dežela plemenitega duha. To je prva dežela, ki je sledila našemu vodstvu k republikanski svobodi.

Radi Anglije. — iz katere so prišle postavne tradicije, standard življenja in vrojena ljubezen do prostosti, ki jo imenujemo anglosaško civilizacijo. Premagali smo to Anglijo, enkrat na suhem in enkrat na morju. Avstralija, Nova Zelandija, Afrika in Kanada pa so prostie ravno na podlagi tega, kar smo storili mi. One pa se bore z nami vred za prostost morja.

Radi Rusije. — nove Rusije. Nje se ne sme premagati v sedanjem času. Gotovo ne sedaj, ko je bila ravno rojena v prostost. Njeni mužiki morajo dobiti svobodo. Morajo iti v šolo k Washingtonu, Jeffersonu in Lincolnu, da izvedo za pota v tem novem, nepoznanem svetu vlade po narodovih volji in nadalje:

Radi drugih narodov, kojih upanje postaja vedno večje, da se bo opustil svet nadvlade vojaštva.

Borimo se proti Nemčiji, ker nas je skušala terorizirati in pozneje voditi za nos. Mi nismo mogli vrjeti, da bo storila Nemčija to, kar je obljubila storiti na morju.

Še vedno čujemo žalobne krike otrok, prihajajoče z dna morja kjer leži pokopana "Lusitania" Nemčija pa ni nikdar prosila sveta za odpuščanje.

Videli smo, kako se je pošiljalo ladjo za ladjo na morsko dno, ladje usmiljenja, namenjene iz Amerike na pomoč sestrskim v Belgiji; videli ladje, ki so nosile znamenje Roečega križa z vrhanjem vseh narodov na krovu; ladje, ki so nosile hrano in obleko prijateljskim, nedolžnim in teroriziranim narodom; ladje, noseče Proge in Zvezde, katere se je poslalo na morsko dno na stotine milj od brega, z ameriškim mornarji, ki se jih je umorilo v nasprotju z vsemi postavami in brez vsakega svarila.

Vrjeli smo obljubam Nemčije da bo respektirala nevtralnno zastavo ter pravice nevtralnih. Vsled tega smo se vzdružili vsake jeze in psovovanja. Sedaj pa vidimo, da nas je vodila Nemčija za nos z lepimi obljubami, dokler ni zgradila svojega velikega brodovja podmorskih čolnov.

Ko pa je prišla spomlad, je spustila Nemčija v zrak vse svoje obljube, prav kot je v pričetku vojne raztrgala oni slovit "kos papirja". Tedaj pa smo jasno videli, da pozna Nemčija le en zakon, — namreč svojo voljo, da vlada.

Borimo se proti Nemčiji, ker je zlorabljala naše zaupanje. Plačevala je špijone, ki so polnili naša mesta, Odposlanci njene vlade, katere se je sprejelo kot goste naroda, so živeli v naši sredi, da nas terorizirajo a omalovažujejo naše in postave vseh narodov.

Borimo se proti Nemčiji, ker je dočim je bila še naša prijateljica poslala Zimmermannovo noto, s katero se je pozvalo na pomoč Nemčiji Mehiko, našo južno sosedinjo ter skušalo tudi premotiti Japansko, da vstopi v vojno proti temu miroljubnemu narodu.

Borimo se proti Nemčiji, ker je zavzela v tej vojni fevdalizem svojo zadnjo postojanko proti napredujoči demokraciji. To je vojna proti staremu duhu, staremu in izrabljenemu duhu. To je vojna proti fevdalizmu, — proti pravici gradu na griču, da vlada spodaj ležečo vasico. To je vojna za demokracijo, — to je pravico vseh, da so svoji lastni gospodarji. Pustite Nemčijo biti fevdalno, če hoče tako. Ne sme pa razširiti svojega sistema preko sveta, ki jo je že prehitel v razvoju in rasti.

Fevdalizem in znanost. — trinajsto stoletje in dvanajsto, — to je vera zapeljane Nemčije, ki se je združila s Turki, ki je sprejela nauke Mohameda, "da nima država nikake vesti", — "da ne more učiniti država nikake krivice". V razpoloženju fanatika pa veruje v te nauke ter misli, da je njena dolžnost širiti jih, z oroženo silo.

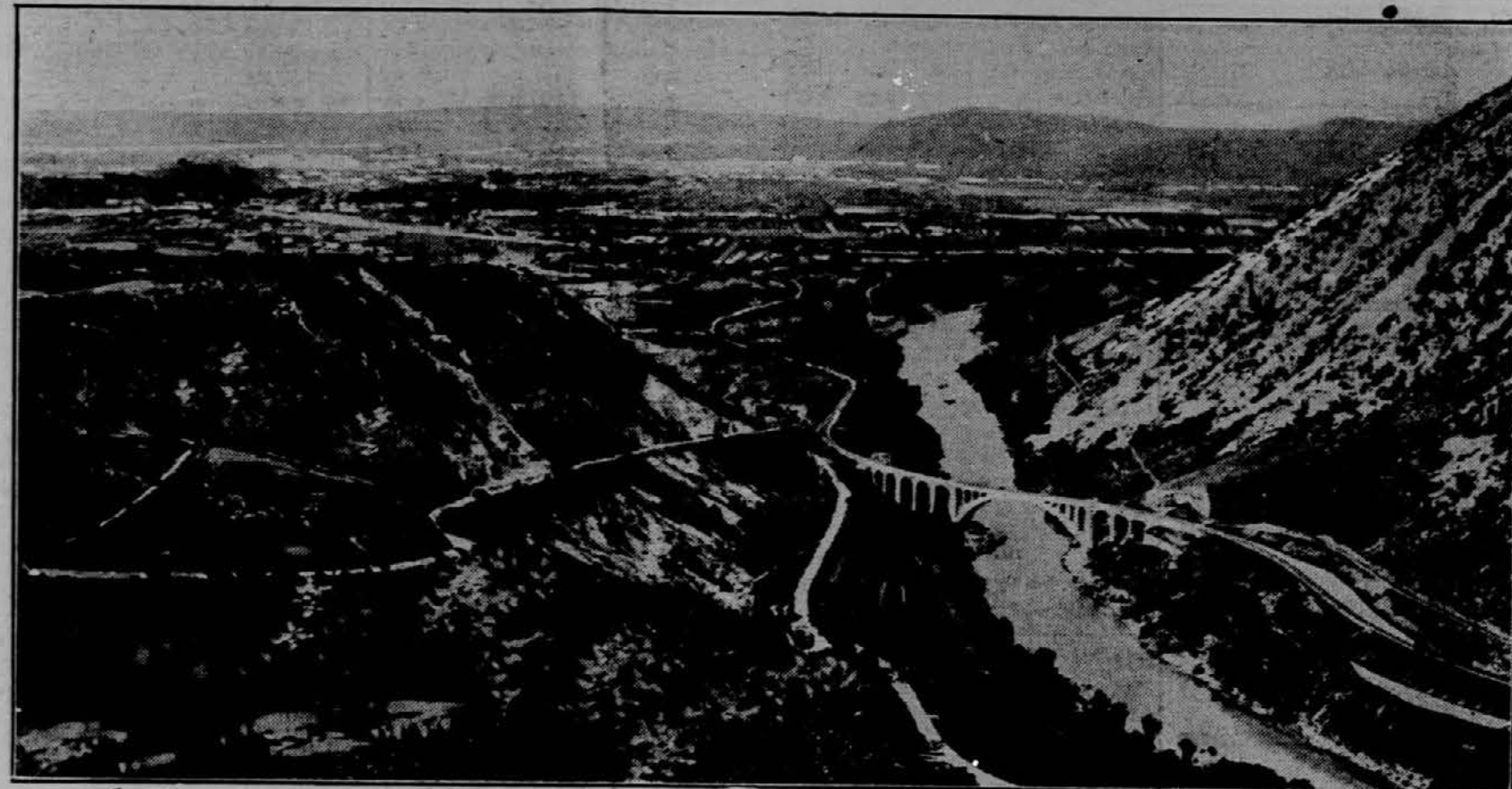
Borimo se s celim svetom za pošten svet, v katerem bodo narodi držali svojo besedo, za svet, v katerem ne bo groženj, za svet, v katerem se bodo borili možje, da premagajo skupne okrutosti človeške narave, mesto da iz izmišljajo še večje okrutosti, s katerimi bi škodovali duši in telesu človeka, za svet, v katerem bi ambicija filozofije nekaterih ne napravila nesrečnim celega človeštva, za svet v katerem se bo smatralo človeka bolj dragocenim predmetom kot stroj, sistem ali državo.

Vsa Norveška na stavki. Kristijanija, Norveška, 5. junija. Iz Norveške poročajo, da bodo v soboto priredili po vsej deželi stavke proti druginji. Pravojo, da polnična železnica ne bo vozila, tovarne in restavracije bodo zaprte listi ne bodo izšli; vozili bodo samo vlaki.

Uporni Indijanci. Ignacio, Cal., 5. junija. — Ute-Indijanci v rezervaciji se niso hoteli registrirati. Ves dan so pripravili bojne plese.

Veliko številno mladih Indijancev je šlo v gore in so vzeli s seboj mrtve živali.

Poizjati na francoskem bojišču. Paris, 5. junija. — Predsednik Poincaré je podpisal odlok, s katerim vstanjavo poljsko armado. Poljaki, ki so se dosedaj borili v francoski armadi, bodo vstanovili svojo armado in povabili bodo svoje Poljake, ki so zmorni nositi orožje, da se pridružijo armadi. Bojevalci se bodo pod staro poljsko zastavo; stroške bo pa prevzela francoska vlada.

SOLKANSKI MOST PRED RAZDEJANJEM.

Kitajska.

Pridružila se bo zaveznikom. — Revolucija se bo pomečila v kratkem. — Napovedala bo vojno.

Washington, D. C., 4. junija. — Na Kitajskem je zopet revolucija in enajst izmed 18 provinc je že razglasilo neodvisnost. Vendar pa pravijo kitajski diplomati v Washingtonu, da bo Kitajska šla v vojno proti Nemčiji in naj izpade revolucija, kakor hoče.

Japonska ne bo poskušala posredovati. Japonska želi obenem z zavezniki, ne ozira se na to, kakšno se bile dosedanje njene želje, da bi Kitajska v družbi zaveznikov šla proti centralnim državam.

Kdaj se bo odločila, je odvisno od tega, kdaj bo urečila svoje notranje zapletljaj.

Obe stranki sta naklonjeni vojni proti Nemčiji in tako bo Kitajska posegla v svetovno vojno in bo pri mirovinih pogajanjih imela svoj glas.

Predsednik Li Yuan Hung bo poskušal pregovoriti parlament da bo napovedal vojno.

Ako se bo Kitajska vmešala v vojno, bo to bolj moralnega pomena. Ima sicer do pol milijona vojaštva, toda ni moderno oboroženo navzle nemški in japonski sili. Razne divizije, ki so razširjene po deželi, priznavajo samo avtoriteto svojih poveljnikov.

Mornarica ima samo šest križark, nekaj modernih kanonskih čolnov, ki so zgrajeni na Japonskem, ostale ladje pa nimajo nikake vrednosti za boj.

Odkar je bila strnoglavljena dinastija Mandžu, je bilo sprejeto več programov za povečanje mornarice, toda storilo se ni nič.

Največjega pomena bi bilo, ker bi Kitajska zaplenila internirane nemške parnike, katere bi zavezniki porabili v vojne namene. Mogle bi tudi dati mnogo materijala za gradbo železnice na ruski in francoski fronti.

Kitajski diplomati mislijo, da sedanja kitajska revolucija ne more izpremeniti obliko vlade, ker je ta stvar rešena.

Vsa Norveška na stavki.

Kristijanija, Norveška, 5. junija. Iz Norveške poročajo, da bodo v soboto priredili po vsej deželi stavke proti druginji. Pravojo, da polnična železnica ne bo vozila, tovarne in restavracije bodo zaprte listi ne bodo izšli; vozili bodo samo vlaki.

Uporni Indijanci.

Ignacio, Cal., 5. junija. — Ute-Indijanci v rezervaciji se niso hoteli registrirati. Ves dan so pripravili bojne plese.

Registracija.

Včeraj se je registriralo 10,500,000 mož. — Registracija se je vršila popolnoma mirno. — Malo izjem.

Washington, D. C., 5. junija. — Šodeč po poročilih, ki so prišla skraj iz vseh delov dežele, se je registriralo včeraj skoraj deset milijonov petsto tisoč možkih v starosti od 21. do 31. leta. Število onih, ki so bili podvrženi registraciji pa se niso registrirali je le malenkostno. Še celo v krajih in okrajih kjer se prebivalstvo zavzema za Nemčijo, se je vršilo vse mirno brez demonstracij in nemirov.

Justični department je dobil poročilo, da so bile aretirane samo tri osebe.

Governor države Minnesote je brzojavil justičnemu departmentu. Vsled velikih povernosti se registracija ne more popolnoma redno vršiti. Osebe, podvržene registraciji, se poslužujejo čolnov.

Največji naval je bil v Detroitu in Clevelandu. Registratorji skoraj niso mogli zmagovati dela.

V celih Združenih državah je komaj polovica odstotka vojaščin obveznih oseb, ki se niso registrirale. Te niso storile vsled malomarnosti, pač pa zato, ker so bili preveč oddaljeni od uradov, oziroma ker niso razumeli navodil.

Jutri bodo začeli justični agenti one zasledovati, ki se vedoma niso hoteli registrirati.

Ameriško brodovje v Rio de Janeiro.

Rio de Janeiro, Brazilija, 5. junija. — Poslanska zbornica je danes sklenila poslati kongresu Zhd držav zahvalno brzojavko ob priliki prihoda ameriške eskadre v Rio de Janeiro.

Washington, D. C., 5. junija. — Vsled brzojavke iz Rio de Janeiro se je šele sedaj zaznalo, da so ameriške bojne ladje prevzele službo v južnem Atlantiku, na mestu angleških in francoskih.

Avstrijski državni zbor.

Amsterdam, Nizozemsko, 5. junija. — Z Dunaja se poroča listu "Vossische Zeitung", da bo avstrijski državni zbor v kratkem razpuščen vsled ostrega nastopa slovenskih poslancev.

Pričakujejo, da bo nastal hud boj zaradi češkega poslanca Klofača, ki je v ječi zaradi veleizdaje. Klofač je bil obsojen na smrt, pa ga je cesar pomilostil.

Poljaki na francoskem bojišču.

Paris, 5. junija. — Predsednik Poincaré je podpisal odlok, s katerim vstanjavo poljsko armado. Poljaki, ki so se dosedaj borili v francoski armadi, bodo vstanovili svojo armado in povabili bodo svoje Poljake, ki so zmorni nositi orožje, da se pridružijo armadi. Bojevalci se bodo pod staro poljsko zastavo; stroške bo pa prevzela francoska vlada.

Delavski zapletljaji.

Stavka v ruskih tovarnah. — Delavci zahtevajo zvišanje plač. — Veliko razočaranje. Gen. Aleksijev

Petrograd, Rusija, 5. junija. — Delavski zapletljaji v Petrogradu zavzemajo vedno širši obseg. Danes je bila napovedana splošna stavka v vseh tovarnah, ker nočejo delodajalci dovoliti zahtevanega šesturnega delavnika ter enakih plač za moške in ženske.

Zaznalo se je nadalje, da zahtevajo rudniški delavci približanje plače za celih 200 odstotkov. — V marecu je dovolil trgovski departament tem delavcem zvišanje plače za 90 odstotkov.

Delegacija delavcev in vojakov je določila dan 8. julija kot termin ko se otvori od Rusov sklicana mirovna konferenca v Stockholm. V formalnem tozadevnem pozivu se glasi, — da se namerava organizirati svetovno unijo, ki bo razmišljala o sredstvih in potih, kako končati vojno in izločiti imperijalizem.

Veliko razočaranje je vzbudila tukaj vest, da noče dovoliti ameriška vlada potnih listov socijalističnim delegatom k konferencam v Stockholm.

Petrograd, Rusija, 5. junija. — Odstopil je general Aleksijev, vrhovni poveljnik ruskih armad. Njegovim naslednikom je bil imenovan general Brusilov, dosedanji poveljnik armad na jugozapadni fronti.

General Gutor, preje v Kazanu je bil imenovan naslednikom Brusilova v poveljstvu južno-zapadne fronte.

General Aleksijev je bil imenovan vrhovnim poveljnikom dne 15. aprila, takoj po odstopu velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča.

Turki bodo b-anili Jeruzalem.

Stockholm, Švedsko, 5. junija. Turki so se premislili in bodo branili Jeruzalem. Pred dvema tednoma so Turki sklenili, da izpraznijo Jeruzalem brez boja.

Turke so pregovorili Nemci, da branijo mesto.

Čast Hrvatov.

Iz Washingtona poročajo, da je Hrvatska Narodna Zajednica kupila za sto tisoč dolarjev vojnega posojila. Vlada Združenih držav je bila presenečena nad to izvanredno požrtvovalnostjo zavednih Hrvatov. Proslavili so svoje ime v ameriški zgodovini za vedno. Čast vrhovnemu odboru, posebno gosp. predsedniku Marohniču za tako domoljubno delo. Bratje Hrvatje so pokazali, kaj so žrtve za svobodo. In naše slovenske Jednote in Zveze! Ali ne bi mogle vse slovenske Jednote in Zveze postaviti skupaj \$100,000 vojnega posojila? Ali bodemo menda Slovenci mi vedno zadnji, kadar gre za svobodo?

Rusi za svetovni mir.

Švet delegatov je izdal posebno proklamacijo. — Mir naj bo brez aneksij in vojne odškodnine.

Petrograd, Rusija, 5. junija. — Poročilo United Press). — Svet delegatov ruskih delavcev in vojakov je poslal vsem socijalističnim pododsekom, centralnim zvezam in obrtnim unijam, posebno proklamacijo.

V tej proklamaciji je rečeno, da nora nastati mir brez aneksij ozemlja in vojne odškodnine; naredi naj na podlagi svojih pravic samokre za svojo usodo in bodočnost Ruska demokracija je prisilila orvo rusko vlado, da je vpošteva la ta program. Program je predložen tudi drugi ruski provizorični vladi in upati je, da se ga bo oprijela.

Proklamacija obsega med drugim tudi sledeče točke: Svet delavske in vojaške stranke je prepričan, da bo vojna le ne ta način končana, če vse delavske organizacije vseh dežel napno vse sile, ter začno na odločen način obsojati sedanje klanje in opustošenje.

Naiprej naj se skliče mednarodno mirovno konferenco, na kateri se bo sklenilo pogodbo med zastopniki socijalističnega proletarijata na kateri se bo ugotovilo in začelo boj za splošen mir.

London, Anglija, 5. junija. — Znanu angleška sufragetka Emelina Penkurst se bo najbrže podala v Petrograd.

Albanija svobodna.

Washington, D. C., 5. junija. — Albanski poveljniki so imeli zborovanje, na katerem so proglasili Albanijo za neodvisno. Prošli so Italijo za protekcijo, dokler pride čas, ko bo neodvisnost zagotovljena.

Anglija je zadovoljna.

London, Anglija, 5. junija. — Državni kancler Bonar Law je izjavil danes v poslanski zbornici, da je angleška vlada zelo zadovoljna s svojo misijo, ki jo je poslala v Ameriko.

Vsi Angleži se zelo navdušujejo vsled vstopa Amerike v vojno. — Posebno so veselje posojila, v znesku \$400,000,000, ki ga je dobila Anglija.

Pošiljateljem denarja.

Kakor že znano, ne sprejemamo nič več denarja ne izplačila v Avstriji, Ogrski in Nemčiji.

Lahko pa vedno še izposlujemo izplačila vojnim ujetnikom in drugim v Rusiji, Italiji in Franciji, kakor tudi onim ljudem na Primorskem, kateri bivajo v krajih, ki se naseljeni po laški armadi.

Kadar pošljete denar, priložite tudi dopisnico ali pismo vojnemu ujetniku ker nam s tem pomagate sestaviti pravilni nalog.

TVRDKA FRANK SAKEN,
28 Cortlandt Street,
New York, N. Y.

Laška "ofenziva".

Italjani so izgubili v deseti ofenzivi na soški fronti nad 180,000 mož. Laška poročila.

Dunaj, Avstrija, 5. junija. — V večeraj objavljenem uradnem poročilu avstrijskega armadnega vodstva se ceni izgube, ki so jih imeli Italijani ob priliki njih desete ofenzive na soški fronti, na 180,000 mož. V bližini Jamelj se nadaljujejo boji.

Uradno poročilo se glasi: Iztučeno od Gorice je sovražnik ponovno skušal vzeti izgubljene strelske järke. Vsi naskoki pa so bili brezuspešni. Število jetnikov, ki so padli v naše roke, se je zvišalo za 11 častnikov in 600 mož. plen pa za devet strojnih pušk. V bližini Jamelj postajajo boji živahnjeji. V bližini Arco v južni Tirolski smo izstrelili nek hidro-aeroplan.

Na podlagi natamčnih računov se je dognalo, da presegajo izgube Italijanov v deseti soški ofenzivi vse v prejšnjih ofenzivah. Tekom 19 bojnih dni se je vdeležilo bitke najmanj 35 italijanskih divizij, tako da je bila na celi fronti 40 kilometrov zaposlena polovica italijanskih čet. Izgube sovražnika na mrtvih in ranjenih znašajo najmanj 160,000 mož. Poleg tega smo ujeli 16,000 mož, vsled česar znašajo skupne italijanske izgube 180 tisoč mož. Sovražnik je zasedel s svoje strani goro Kuk ter razdejano vas Jamlje. Ta dobiček gotovo ne opravičuje velikanskega zmagoslavnega vršiča, ki so ga dvignili v Italiji na dan druge obletnice vojne napovedi od strani Italije.

Popolnoma jasno je, da je bil končni uspeh na naši strani.

Rim, Italija, 5. junija. — Poročilo, ki ga je izdalo vrhovno poveljstvo italijanske armade, se glasi:

Na tretinski in koroški fronti se vrše preprano vroči artilerijski spopadi.

Sovražnik je obnovil napade vzhodno od Gorice. Mi smo nudili Avstrijem močan odpor in smo jih pognali v beg.

Vjeli smo osemindeset avstrijsko vojakov, med katerimi je bilo tudi nekaj častnikov.

Na Krasu je sovražnik nekoliko napredoval, toda dosegel ni ničesar, kar bi bilo kakage posebnega pomena.

Med Kostanjevico in Jamljami so naše čete dobro kljubovale vsem sovražnim napadom.

Po silnih naporih se je Avstrijecem posrečilo zasedeti nekaj pozicij pri Kostanjevici in pri Vršiču.

Južno od Jamelj smo se morali nekoliko umakniti.

V splošnem se ni pripetilo ničesar posebnega.

Atentat.

Birmingham, Ala., 5. junija. — Včeraj se je vozil generalni major Wood iz Chattanooga v tukajšnje mesto. Na progji je bil postavljen velik drog. — Ako bi se vlak zadel vanj, bi gotovo skočil s tira. Drogo so še pravočasno odstranili. Kdo je nameraval vpriporiti atentat, se dozdaj še ni moglo dognati.

Pomilostenje.

Amsterdam, Nizozemsko, 5. junija. — Karl Langer, knjižpotržec v Krakovu je dal natismiti prestavo angleške pesmi: "I didn't raise my by to be a soldier" in jo je razmnožil v več tisoč izvodih po Galiciji. — Sodisce ga je obsodilo na smrt, toda avstrijski cesar Karol ga je pomilostil v petletno ječo.

"GLAS NARODA"

(Slovenian Daily.)

Owned and published by the
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(a corporation.)
FRANK BAKSER, President. LOUIS BENEDIK, Treasurer.

Place of Business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

Za celo leto velja list za Ameriko \$3.50
Za pol leta za mesto New York... 3.00
Za četrt leta za mesto New York 1.50
Za šest let za celo leto 6.00

"GLAS NARODA" izhaja vsak dan izvenrednih nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA"
("Voice of the People")
owned every day except Sundays and Holidays.
Subscription yearly \$3.50.

Advertisement on agreement.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo.
Denar naj se blagoviti pošiljati po — Money Order.
Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejame bivališče naznaniti, da hitreje najdemo naslovnik.

Dopisem in pošiljankam naredite ta naslov:

"GLAS NARODA"

82 Cortlandt St., New York City.

Telefon: 2876 Cortlandt.

Angleški delavci.

V vseh bojujočih se državah imajo še največ angleški delavci; v tem delajo samo ruski delavci začasno iznimko. Zborovanje, katerega so pripravili angleški delavci pretoliko nedeljo v Leeds, vzbujajo splošno pozornost.

Posebno pomembno je za sedanjí čas, ker pomeni neko zvezo med angleškimi in ruskimi delavci, ki izmed vseh delavcev vseh držav največ vplivajo na vlado.

Zborovanja se je vdeležilo več kot 1,500 delavskih delegatov. Zborovanje se je samo označilo kot "največja in najobširnejša konvencija delavcev socialističnih in demokratičnih korporacij, ki se je na Angleškem vršila tekom enega stoletja."

Izmed vseh različnih politično-socijalističnih strank pa se je samo neodvisna delavska stranka vdeležila oficijelno.

To zborovanje je dokazalo, da se je začelo tudi angleško delavstvo probujati in da pričena spoznavati, da je samo mednarodno delavstvo v stanju končati človeško klanje, ki že skoro tri leta mesari narode.

Nek govornik je rekel, da more trajati to klanje še celih petdeset let, ako hoče človeštvo čakati, da bo ta ali ona stranka prizadela svoji nasprotnici udarec, ki bi prinesel končno zmago.

Na zborovanju v Leeds so sklenili dve važni stvari: Prvič so sprejeli rusko devizo: ne anektiranja in ne vojne odškodnine; drugič pa so po vzgladu ruskih delavcev sklenili vstanoviti delavski in vojaški odbor, ki bo varoval delavske in vojaške pravice.

Ako pa bo angleška vlada dovolila vojakom pripadati temu odboru, je zelo dvomljivo. Izkušnje v Petrogradu z delavskimi in vojaškimi delegati so bile take, da si gotovo angleška, ali pa kaka druga vlada ne želi, da bi se ponovile v njihovi državi.

Ruski delavski in vojaški odbor je poslal v Leeds pozdrav in je izrazil upanje, da se bo angleška socialno-demokratična stranka vdeležila socialističnega kongresa v Stockholmu. V svojem odgovoru je zborovanje sporočilo ruskemu delavstvu, da se strinjajo z njimi v geslu: ne anektiranja in ne odškodnine ter obenem objavilo da bodo angleški delavci delovali za takojšnji demokratični mir, kakor hitro bodo vstanovili delavski in vojaški odbor. Ako pa se bodo vdeležili kongresa v Stockholmu, tega niso povedali v odgovoru.

Zdi se, da censor ni tega dovolil, kajti angleška vlada sama še ne ve, kako stališče bo zavzela nasproti temu mirovnemu gibanju.

V svojem utemeljevanju pri predlogu za vstanovitev delavskega in vojaškega odbora, je socialist Smilie izjavil, da je prišel čas, ko potrebuje narod večjih pravice. Vojaki se niso smeli pritoževati; nimajo organizacij, potom katerih bi lahko zahtevali, da se z njihovimi ženami in otroki boljše ravna.

Zato je neobhodno potrebno, da se pride do ožje zveze med civilnim in vojaškim prebivalstvom.

V splošnem se je na zborovanju pokazalo sovražno razpoloženje delavstva nasproti vladi.

Omejitve meščanskih svobodčin, katere je prinesla s seboj vojna, so kar najostreje obsojali. Med drugim so povdarjali, da so zaprli 75 angleških podanikov in jim niso dovolili sodnijske obravnave.

Zelo ostro so tudi napadli vlado, ki je aretirala vodje strojnikov in so rekli, da tega ne bodo nikdar pozabili.

To zborovanje je velikega pomena in kaže, da je rusko delavstvo zelo vplivalo na angleške delavce, ki si žele zveze s svojimi ruskimi brati.

Upati je, da bo angleško delavstvo zelo vplivalo na to da se prej pride do zaježjenega miru.

Parnik nasledel.
Halifax, N. S., 5. junija. — Kanadski parnik "Premier" je nasledel pri Samba na pesek.

Posadka se je rešila v mali čoln. Parnik je najbrže čisto izgubljen.

Potopljena avstrijska ladja.

Dunaj, Avstrija, 5. junija. — V nedeljo je v severnem Jadranskem morju nek sovražni podmorski

čoln torpediral enega torpednega rušilca, ki se je potopil.

ISOBEN
gospodinjvo v starosti od 30 do 45 let, bodisi dekle ali vdova z enim ali dvema otrokoma. Plaša po dogovoru. Ako treba, pošljem tudi vožnji listek za katerikoli kraj v Zdrženih državah. Pišite na naslov:

Joseph Korber, R. F. D. 2, Johnstown, Pa.

(4-7-6)

Društvene vesti.

Krasen dan je bil v nedeljo, 3. junija. Solnce se je ljubko smejalo na nebu, lahna pomladanska sapica se je poigravala z mladim zelenjem. Vse je bilo mlado, veselo, praznično. Po dolgih deževnih in meglenih dneh smo zopet videli osrečujoče solnce. Kaj čuda, da je vse poletelo pa piknik slovenskega pevskega in dramskega društva "Domovina". Dan je bil tako zapečjiv, da človeku ni bilo obstanka v sobah, vlasti paše ne, ako "Domovina" priredi piknik. Tako se je nabralo mnogo naših rojakov in rojakinij in Emerald Park je bil poln. Sestli smo se z rojaki iz New Yorka, Brooklyna in iz drugih krajev v bližini. Vsem se je brala na obrazih zadovoljnost. Ko je nastopila "Domovina", tedaj je bila vsa naša pozornost obrnjena na petje. Nismo se slišali zborati, ki bi tako lepo in dovršeno izvajal različne in nekatere zelo težke skladbe kot "Domovina". Pevski materjal je izvrsten in popoln v posameznih glasovih. Smelo trdim, da zavzema "Domovina" med slovenskimi pevskimi društvi v Ameriki prvo mesto. Želeli bi, da bi jo slišali še večkrat. "Domovina", tebi vsa čast in nam si v ponos!

Njena vredna družica je mlada "Danica", ki se je tudi v polnem številu vdeležila piknika. "Danica" je hčerka "Domovine", kajti z njeno pomočjo in po njenem zgledu se je porodila ter sledi njenim korakom. Po vebanju nekaj mesecev se je predznila nastopiti na njeno prireditvi ter pokazala je, da je vredna njena vrnica. Nad vse lepa je bila Aljaževa pesem "Slavček", ki pričena z duetom, katerega sta peli gđ. Malči Burgarjeva in gđ. Helena Kompare. Njih polni glas spada v širše obzirja. Sploh se "Danica" ponaša z zelo lepimi glasovi, zlasti sopran je izvrsten.

"Danica", kakor tudi "Domovina" sta pri vsaki pesmi želi buren aplavz.

Piknik je prinesel društvu lep dobiček: en groš več kot \$85, kar je lepa svota vpričo današnjim strogim odredbam.

Pri tej priliki ne smemo pozabiti koncert, katerega bo 16. junija priredilo slovensko pevsko društvo "Slavec" v čiški Delavsko-Ameriški Sokolovni, 525 E. 72. St., New York. "Slavec" je poznan po svojih prireditvah, ker je že večkrat nastopil in celo izven New Yorka. Kakor se sliši, bo program zelo izbran in objaven ter ga bodo v kratkem objavili. Pričakujemo, da se na tem koncertu zopet sestanemo v velikem številu.

Poleg nekaterih slovenskih društev bo posetil koncert tudi Hrvaški Sokol iz New Yorka in Hobokena. Obeča se tedaj lepa zabava.

Sploh bi bilo lepo in plemenito, da bi Slovenci, ki so tako pevsko nadarjen narod, vedno bili naklonjeni pevskim društvom in jih podpirali v plemenitem in nesebičnem strmljenju. Za-se ne zahtevajo pevstva društva mešar; gojijo najlepšo svetinjo — slovensko pesem in delajo zabavo drugim.

Kako vesel bi bil pojav za slovensko naselbino v New Yorku, ako bi enkrat vsa štiri slovenska pevstva društva priredila velik koncert. Bilo bi nekaj novega za našo naselbino in obstinost bi vas prav rado obiskalo. Peveci in pevke, tedaj na noge in priredite nam nekaj, kar nas bo nad vse veselilo.

Saj je proč.

Zložil Anton Medved.

V kakem me spominu nosiš, k sruči si vprašanje ženem, ali blagom, ali žalom, ali morda sploh nabobem.

Saj je proč. Saj je umrla davno v prsih že ljubezen. Mesto sanj in solz srčbrnih vlada zdaj razum železen.

Saj je prav. Čemu vprašanje, ko noben odgovor ne bi mogel duše preleviti niti meni, niti tebi.

Ali pa. In ko bi zopet praznijim sanjam se udala, kdaj bi več ne ljubil, kdaj bi se do smrti — upajala.

Bodimo pripravljeni!

Piše Frank Kramar, Farrell, Pa.

Dragi bratje in sestre! Odkar je izbruhnila strašna evropska vojna, ostal je naš narod popolnoma ločen od celega sveta; od nikoder nobene pomoči. Sprvega nam je bilo še mogoče kaj pošiljati našim staršem, bratom in sestram ter otrokom, pa trajalo je le malo tednov in zdaj že dolgo časa ne moremo poslati domov niti vinarja. Pomislimo, koliko odtov in mater je bilo navezanih samo na podporo svojih otrok v Ameriki. Dobivali so od njih pomoč na svoja stara leta. Koliko žena je pričakovalo od svojih mož pomoči. Lahko rečem, da so skoro tri četrtine Slovencev bile navezane na Ameriko. Toda gorje, strašna žiba vojne je pretrgala vse vezi in preprečila pošiljanje denarja in celo pisem.

Bratje in sestre, ali ste že kdaj premišljevali o tem? Morda še nč. Pogledite, enajsta ura je prišla. Ta strašna krvava igra se odigra na najgroznejši način. Kuga, lakota, vojna; vse tri sestree so se združile in hitijo preko lape naše anile domovine. Slovenci in Slovenke, podajmo si roke in pomagajmo po svojih skromnih močeh domovini, ki bije najhujši boj za obstanek.

Ko smo odhajali v novi svet iskati si kruha, kako grenko je bilo našim materam; kako so plakale, ko je odhajal njih sin, morda edinec, v daljne, tuje kraje. Plakale so in govorile: "Imam otroke, toda pomagati jim ne morem; ne morem jih preživljati, zato jih pošljem po svetlo. Naj jim bo sreča mila." Eden ali drugi je mislil na svojo mater; spominjal se je, kako je skrbela zanj; objubil ji je, da jo bo podpiral in skrbel zanjo. Spominjal se je svojih mladih let, kako prijetno je bilo življenje in obraz je bil vesel. Toda z leti smo spoznali, kako revna je naša domovina in da nam ni mogoče vsem ostati pod domačim krovom skupno s stariši, brati in sestrami. Dati nam ni mogla domovina, dati nam ni mogla mati, da bi živeli.

Odhajali smo v tujino ter poslovala se je več kot polovica sinov in hčera in nekateri za vedno. Prišli smo v Ameriko, kjer se nam boljše godi kot doma, dani tudi tukaj ne manjka tapljenja. Koliko slovenskih sirot je tudi tukaj. Kapitalizem jim je uničil moči. Toda večina nas si je našla srečo. Objubili smo, da bodemo podpirali svojeje po svoji moči, toda mnogo jih je, ki so pozabili maternih solz in prošenj. Pozabili smo na reve, ki smo jih pustili doma. Sirotu, tužna, zapuščenca, ti mati toliko sirot.

Težki časi so nastopili za domovino. Poklicani so pod orožje vse, doma so ostali le stari ljudje, žene in otroci; sem pa tam pride med nje pohabljenec brez roke, brez noge, slep in v nadlogo njim, ki sami trpe pomankanje. Zapuščeni so in v vednem strahu, da morda vsak čas vdre sovražnik v vas ter uniči še to, kar jim je pustila vlada. Vse to mora morebiti prestati tvoja mati. Pa vse bi premesla, ako bi imela kaj vzeti.

V Ameriki smo našli kruh in čisto smo pozabili svoje objube, pozabili nesrečno mater, ki trpi pomankanje, morebiti umira lakote. Nedolžni otroci so slabotni, ker nimajo dovolj živeča, hosi in nagi letajo okrog, ako sploh še morejo. Koliko tisoč sirot je pretleko žimo ponrlo vsled mrzaca, koliko tisoč jih bo pokopala vročina, ko bo prinesla s seboj kužno bolezní. In vse to mora glodati tvoja ljubca mati.

V tej stiski nam kliče mati: "Usmižite se me, ljubi moji otroci! Pogledjte, uniram želosti in beda. Težko vas prosim, toda vidim vas, da ste vsak dan po trikrat masičeni, jaz pa že dve leti nisem videla belega kruha. Kako grenko je meni pri sruči, dragi moji otroci. Rajši bi vam dala velik kos belega kruha, kot pa ves proslita košček črnega. Usmilit se me, otroci, vsaj zdaj, ko stopam pred vas v tej zadnji strašni uri, ko sem na pol že v grobu, strta od bolečin in žalosti."

Rojaki in rojakinje! Res smo v vojni tudi mi in draginja je velikanska, vendar pa mas veče dolžnost, da poskrbimo, da takoj, ko bo zopet otvorjena poštna zveza s našo domovino, pošljemo prvo najnujno pomoč. Vsak vinar, ki ga pošljemo tje, ki jim bila velika pomoč in s hvaleznostjo hi se spominjati svojih ameriških o-

IZ URADA

Z. J. P. D.

JOHNSTOWN, PENNA.

GLAVNI ODBORNIKI Z. J. P. D.

Predsednik: PRIMOŽ KOGOJ, 9304 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Podpredsednik: J. A. MATIJAŠIĆ, c. j. of Woodlawn Trust Co., Woodlawn, Pa.

Gl. tajnik: JOS. DUPIN, 815 Bradley Alley, Johnstown, Pa.
Tajnik za slov. oddelek: PETER SRNOVRŠNIK, P. O. Box 591, Forest City, Pa.

Blaginik: ŠTEFAN HORVATIĆ, c. j. of First National Bank Alliquippa, Pa.
Vrhovni pevovodja in arhivar: IGN. HUDE, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

NADZORNI ODBOR:

za slov. oddelek:

Ga. FANI SUSMAN, Forest City, Pa.
FR. LAVREIĆ, Cleveland, Ohio.

za hrvaški oddelek:

JOS. VINCETIĆ, Monessen, Pa.
IVO MATAN, Monessen, Pa.

Samo tri mesece imamo še do koncerta. Pozval sem že nekolikokrat društva, da mi naznarijo, katere pesni nameravajo peti na tem koncertu. Nekatera društva so se koncertu ocazvala in so mi tudi sporočila, še vedno pa jih je nekaj, ki tega niso storila, zato jim prošim, da naj več ne odlašajo, temveč na mi nemudoma naznarijo. Sproščajo mi naj tudi zanesljivo, koliko vdeležnikov pride z vsakim društvom; koliko pevcev in koliko drugih. Nikar ne odlašajte, kajti čas hitro beži in naenkrat bo koncert pred nami in ne bomo dobro pripravljani, ako že sedaj vsega ne uredimo.

Koncertni odbor v Clevelandu želi imeti celoten program dva meseca pred koncertom, kar je pravilno. Da pa morem program sestaviti, je neobhodno potrebno, da mi društva naznarijo vse potrebo, kar se tiče koncerta in v prvi vrsti pesmi.

Pesem za skupni nastop "Na Ozlju-gradu" sem že postal nekaterim društvom; katerim pa nisem, je vzrok ta, ker še nisem nič

trok. Imejmo pripravljeno, da jim bomo dali tedaj, ko bodo kravavo potrebovali naše pomoči. Se nikdar ni bil naš narod v taki stiski kot je ravno sedaj. Zato hraniimo in zbirajmo, da bomo takoj poslali, ko bo prišel čas.

V Farrellu smo že nštrelji \$48. in želim, da bi nabrali še kaj več. Tudi po drugih naselbinah so nabirali, toda nabralo se je povsod bore malo vpričo velike potrebe. Pogledjmo druge narode, koliko so že nabrali. Slovenci smo v tem o-zirju med vsemi narodi storili še najmanjši. Toda naša domovina je v največji stiski, kruti sovražnik že silí preko naše meje, stopa že na slovenska tla.

Bratja, sestre, ura je že 12; v zadnjem trenutku zberimo svoje moči in silite ter pričimo nabirati prostovoljno doneske.

Odpri roke, odpri sree, otiraj bratovske solze!

Evropski neutranci.

Izraz "najbolj globokega obžalovanja" od strani nemške vlade je prazen kos papirja in v isti meri tudi pismena garancija iste vlade, da je bolniška ladja vama. To morata v sedanjem trenutku priznati tudi Švedska in Španjka. Ostra obsodba Nemčije od strani švedskega časopisja pred par dnevi, potem ko so nemški razbojniki potopili tri z žitom obložene švedske ladje ter ubili deset moč, ki so se nahajali v rešilnih čolnih, je napotila berlinsko vlado, da je poslala v Stockholmu vest o svojem "globokem obžalovanju".

To pa ni na noben način zdrževalo nemških podmorskih čolnov. Tri dni pozneje je prišla novica, da se je potopilo švedsko ladjo, ki je nosila žito za belgijsko pomožno komisijo ter imela pismeno jamstvo od cesarske nemške vlade. Globoko obžalovanje Berlina je dalo najbrž še več korajze roparjem in razbojnikom na podmorskih čolnih, kajti sedaj se se zaznalo, da so potopili našajmih šest švedskih ladij, dočim se je tri, obložene z žitom, zaplenilo ter odvedlo v nemška pristanišča.

K temu pride še neka norveška ladja, ki je istotako nosila žito. Več mornarjev, ki so žli v rešilne čolne, je bilo ubitih od krogljaj podmorskega čolna. Norvežani je izgubila skorve 500 ladij in 224 teh v prvih štirih mesecih tega leta.

Ne mučite svojih nog.

RABITE RAJE PEDISIN.

Ne kopajte svojih nog — to je zelo neprijetno in poleg tega brez prave vrednosti.

Ako se vam pote noge in so utrujene in ako smrdijo, imajo odtise, ali kurja očesa, je brez pomena kopati jih zvečer. Torej je nepotrešno. Prvič je zelo neprijetno. Gospodinja nima rada tega, ker so soba pomoči. Potem se pa še sramujete pred drugimi. Pa brez ozira na to, vi ne bodede dosegli namena. Taka bolezen potrebuje zdravil, ne pa vode. Uporaba Pedisina je zelo pripravna. Nobenih kopej ni potreba. Namažite Pedisin vsako jutro, in opravlil bo uspešno svoje delo.

Oni, ki rabijo Pedisin, nimajo potnih nog in ne čutijo utrujenosti, smradu, kurjih očes, odtisov in žuljev.

Velika družinska škatiija — zadostuje za več mesecev — en dolar. Naročite jo takoj na tem naslovu:

CROWN PHARMACY

2812 E. 79th St., E. Cleveland, Ohio.

Podmorski čolni in naša trgovina.

Če se obrnemo od par pesimi-stičnih mnenj, katere se je v zadnjem času objavilo glede vpliva brezobzirne vojne s podmorskimi čolni, k oficijelnim trgovskim poročilom, pazimo takoj presenetljiva dejstva. Naš eksport v aprilu je znašal \$530.000.000, kar dela skupno letno svoto 6.000 milijonov ali 6 milijard, prvo v zgodovini ameriške trgovine. V istem času in tretjem mesecu brezobzirne vojne s podmorskimi čolni je predstavljal uvoz v našo drželo svoto \$254.000.000, kar je več kot v katerem drugem mesecu, iz-vzemši enega, v teku šestih let. Mesece, katerega izvezamo, je bil zadnji marec, ki je predstav-ljal drugi mesec brezobzirnega vojevanja. Izvoz je nekoliko trpel v februarju, a se zopet dvignil v marcu do svote \$554.000.000. V kolikor pride vpostev blago, ki se ga vazi po morju, posejanim s podmorskimi čolni, se je izvoz od februarja naprej stalno večal.

Poleg vsega tega se še lahko omeni, da so izgubili Angleži v treh tednih pred prihodom ameriških mlišev celih 152 ladij, da pa je v treh tednih potem zaznamovali le izgubo 69 angleških ladij vsled delovanja nemških podmorskih čolnov.

Vse to je zelo razveseljivo ter služilo lahko v dokaz, da se je pre-vezoval vpliv tega nemškega piratstva na trgovino. Kljub vsemu temu zagotovilom pa ne smemo ob-stati ter moramo graditi ladje ta-ko hitro kot je sploh mogoče.

Veliko ladij se potrebuje še zdaj in potreba bo postala še večja, kajti število onih ladij, katere se rabi sedaj, se stalno zmanjšuje, dočim se bo potrebovalo še več parnikov, da prevažajo ne le ži-vila in municijo, temveč tudi naše vojaštvo.

Nemški sužnji.

Nemške metode v zasedeni Franciji osvetljuje najboljši proklamacija, izdana v juliju 1. 1915 od strani polkovnika Gross-a, te-danjšega vojaškega poveljnika v Holnon-u, nekem mestu v bližini St. Quentina. V tej proklamaciji se oznanja, da morajo vsa moški, ženska in otroci od 15. leta naprej delati na poljih vsaki dan od štiri-rih jutraj pa do osmih zvečer z le tremi kratkimi presledki za po-čitek in zavžitje hrane. Nadalje se je oznanilo, da se bo žudi, ki bi ne hoteli delati, kaznovalo po končani četvi z zapovorom do šestih mesecev. Otroke, ki bi ne ubogali, naj bi se preteplo.

To pomeni dejansko zaslužnje-rje civilnega prebivalstva ter je v popolnem nasprotju z medna-rodnim pravom ter običajni civili-ziranih narodov. To se se je se-veda zgodilo pred dvema leti le v omenjenem mestu ter se ne ve, če je bila ta metoda splošna. Dej-stvo pa je, da je bila proklama-cija uradno dejanje nemškega po-veljnika.

ZVITEŽ.
"Odkod pa imate toliko izku-šenj o zakonití Saj niste bili nik-dar oženjeni!"
"To ravno ne; toda vedno iz-prašujem može, ko so že izpili pe-ti ali šteti kozarce pive."

Kaj je vojni cilj Zdr. držav?

Med vsemi narodi, zapletenimi v vojno, je zapaziti nezadovoljstvo vsled nadaljevanja vojne ter vseobsegno hrepenenje po miru. V nekaterih deželah se je to narodno razpoloženje polastilo vladne politike ter ukladno sledilo v svoj tir. Na Ruskem se je strmo glasilovo staro vladno postavilo na njeno mesto novo. Vojni cilji nove ruske vlade so: — Mir brez aneksij ali vojnih odškodnin ter pravica vsakega posameznega naroda, da določi svoj lastno usodo. Rusija, ki je tvorila stalno ogrožanje vojne in osvoboditve, je postala prva med pacifisti. Čarjeve himnavske mirovne konferenice so obrodile sad, o katerem ni en nikdar sanjal.

Ni pa bila edinole Rusija, ki je imela imperialistične sanje. Tudi Avstrija si je izsilila avstrijsko hegemonijo na Balkanu. Jadransko morje naj bi postalo avstrijsko jezero. Na koneu mavrice pa je stal Carigrad, ključ k Istoku. Avstrijski narodi kriče: — Poglej nam v nadi avstrijski cesar je odmev teh krikov. Avstrijska vladna nam je dala znati, da hoče odstopiti od vojne na ruski podlagi, brez aneksij in brez vojnih odškodnin.

Nemčija se še obotavlja. Bethmann-Hollweg si ne upa objaviti, da neče nikakih aneksij, kajti boji se junckerjev. O aneksijah pa si zopet ne upa govoriti radi socialistov. S tem hoče reči, da morejo sovražniki Nemčije sedaj dobiti mir na podlagi "nikakih aneksij", da pa se jih bo kaznovalo, če se ne nadalje obotavlja. On pravi: — Ali more kdo misliti, vspricho razpoloženja naših zapadnih sovražnikov, da bi se jih moglo dovesti do sklepa miru na podlagi programa odpuščanj?

To pomeni toliko kot to: Ali naj dam takoj našim zapadnim sovražnikom zagotovilo, potom katerega bodo omogočeni nadaljevati iz vojno brez nevarnosti in izgub za njih same? — Kaj pa za Anglijo, najbolj cesarsko izmed cesarskih narodov? Kaj za največje osvobodilno, koje najuovšje meje so Egipt, Južna Afrika in Perzija? Tukaj čujemo odločne angleške glasove, ki govore za spravo, a ti glasovi prihajajo iz naroda, ne od strani vlade. Angleška liga za ustanovljenje miru odobrava izjavo, da se mora dati v ligi prostor tudi Nemčiji. Philip Snowden se je izrekel v angleškem parlamentu za mir in za odpoved vsake aneksije. Angleška vlada pa objavlja, da ne bo spustila iz rok niti ene izmed nemških kolonij. Anglija hoče obrzati v rokah vse, kar je dobila. Nemčija pa mora nasprotno dati nazaj vse osvojenе zavezniško ozemlje, mora plačati vojno odškodnino za upoštevanje zavezniških pokrajin, za potop zavezniških trgovskih ladij ter mora privoliti v raztelesenje nemškega, avstrijskega in turškega ozemlja, da se zadovolji teritorijalne ambicije, Francije, Italije in tudi Rusije. Rusija sicer pravi, da neče nikakega novega ozemlja, a lord Cecil je rekel, da Armenko in Carigrad se še vedno zahteva za Rusijo in da se mora nemško in avstrijsko Poljsko zediniti v poljsko državo pod ruskim protektoratom.

Vse vojskujoče se države so šle dalje v objavi svojih vojnih ciljev kot mi sami. Sedaj je vrsta na nas. Prvič moramo ugotoviti, kako daleč gredo naše simpatije z angleškimi aspiracijami ter kazenskih vojnih odškodnin? Balfour je s svojimi tovariši po svojem obisku v Washingtonu objavil, da soglašamo v tem, da smo v tej vojni skupaj in da bomo to do konea. Do kakega konea? Do konea kot ga je naslikal lord Cecil? Washington se ni izrazil glede izjave Balfourja.

Prav gotovo se ne borimo v dosegu takih ciljev ter nočemo, da bi se končala vojna na tak način. Kaj pa so torej naši vojni cilji? Ali hočemo napraviti svet prost za demokracijo? To je ideal, a ne vojni cilj. Kaj pa bo tvorilo dokaz, da se je ta ideal v resnici doseglo? Morda prenehanje potapljanja trgovskih parnikov od strani podmorskih čolnov, ali pretrgovanje Nemčije v ustavno monarhijo z ministri, ki bodo odgovorni ljudskim zastopnikom? To niso hipotetična vprašanja, temveč zelo realna. Odgovoriti je treba nanje, da se očisti in združi smiselno javno mnenje.

Vojne odškodnine v preteklih letih.

Razprave glede pogojev, ki jih bodo v tej vojni zmagalet starih premaganim, obujajo spomin na dejstvo, da je bil dobicek zmagalca v prejšnjih vojnah večkrat sorazmerno majhen. Največjo odškodnino vseh časov je plačala Francija, ko je izgubila leta 1870-71 vojno proti Nemčiji ter morala plačati velikansko svoto 5.000.000.000 frankov. Dobro znano dejstvo je, da je računal Bismarck s tem, da ne bo Francija v stanu spraviti skupaj v določnem času te velikanske svote, vsled česar bi izgubila Francija vse pogodbene pravice. Ta običajno tako premeteni in bistroumni državnik pa se je v tem slučaju zmotil, kajti on ni računal z razpoloženjem naroda. — Priznal je, da se ga je vgnalo v kozji rog, ko je Francija še pred določenim časom plačala celih pet milijard frankov.

Ko je Rusija pred nekako štiri-desetimi leti porazila Turčijo, je zahtevala in dobila od slednje je \$160.000.000 kot vojno odškodnino, dasiravno jo je stala ta vojna nekako \$750.000.000. Kitajska je plačala Japonski \$175.000.000, ko je najhno cesarstvo na otokih porazilo svojega velikanskega sosedu. Avstrija je plačala Prusiji po porazu leta 1866 le borihih 30 milijonov dolarjev. Grška je plačala leta 1897 Turčiji vojno odškodnino v znesku \$20.000.000, kar je bilo malo vspricho dejstva, da je imela Turčija Grško že popolnoma v rokah.

Kitajska je plačala Veliki Britaniji svoto \$22.500.000 po vojni leta 1840-41. ki je izbuhnila vsled spora radi prodaje opija od strani Angležev. Plačala je tudi 6 milijonov 500.000 dolarjev za uničeni opij.

Izmed vseh narodov pa so bile Združene države še najbolj vseh kodušne napram svojim sovražnikom. Ko smo vzeli Mehiki velik kos ozemlja po vojni s tem narodom pred šestdesetimi leti, smo plačali Mehiki za to ozemlje in leta 1898 je dobila Španska od nas za Filipine svoto \$20.000.000. Mi smo sicer zmagalet v vojni, a bil je premagan, ki je dobil vojno odškodnino.

Po nenavadnih in nepričakovanih dogodkih so prišli naši kraji ravno v najožjo zvezo z Wuertemberskim, rojstno deželo nove vere. Ko so pregnali vojvodo Ulrika je prišlo Wuertembersko pod avstrijsko vladno (1520-1535) in je postalo avstrijski fejd. Ravno okrog te dobe je slovelo laloč čez mejo nemških dežel ime Eberhard-Karlovega vseučilišča v Tübingi. Na vseučiliških stolicah so delovale predodlične učne moči predavali so tu močje iz avstrijskih, celo iz slovenskih pokrajin.

Častno mesto med njimi je zavzemal Matija Garbič, doma iz Istre ki je bila takrat združena s Kranjsko. On je učil grščino na tibiškem vseučilišču in je bil voljen trikrat za dekana artistske-modroslovne fakultete. Poleg njega so učili še slovenski rojaki Marko Guttenfelder, Gašpar Žitnik, (Sitnig) njegov nečak Tomaž Kren, Pavel Fabricij, Jakob in Aleksij Štraus. Ti ugledni in vplivni močje so začeli gojiti duševno zvezo med Wuertemberskim in svojo slovensko domovino. Tja so vabili svoje rojake, jih sami gmotno podpirali ali skrbeli za njihovo podporo. Kaj čuda, da so začeli slovenski dijaki popuščati italijanska in druga tedanja vseučilišča in zahajati na nemška, kamor so naši plemenitaši pošiljali svoje sinove.

Samo na tibiškem vseučilišču n. pr. se je šolalo od leta 1530 do 1614 115 štajerskih, 69 koroskih in 113 kranjskih dijakov. Med njimi je bilo sicer večina kranjskih plemenitašev sinov, a brez dvoma tudi preprosti slovenskih kmečkih sinov ni manjkalo.

Vzgojeni v tujem duhu, prepojeni z novoverskimi nauki, so prihajali domov in z njimi ne le novoverske ideje, ampak tudi nosilci teh idej, luteranski pastori ali predikantje. Ti so se rekrutirali ne le iz nemške, ampak tudi iz slovenske narodnosti. Nemške šole so obiskavali Trubar, Dalmatin, Kreli, Bohorič in drugi; različni po narodnosti, edini po duhu, so prihajali z nemškimi vrstniki v naš kraj kot apostoli nove vere.

Evangeljska vera ni nastopila koj v začetku kot odločna nasprotnica stare vere, ampak kazala je nekako voljo, očistiti katolicizem nekih zastarelosti, razvad in zlorab; zahrbitno naskrivaj pa je izpodkopavala ugled stari cerkvi in upala, sezidati s tem sebi trdnejšo podlago. Kakor že rečeno, je začel v tem smislu delovati v Ljubljani protestantovski krožek, zbran okoli Klombuerja.

Med vsemi narodi, zapletenimi v vojno, je zapaziti nezadovoljstvo vsled nadaljevanja vojne ter vseobsegno hrepenenje po miru. V nekaterih deželah se je to narodno razpoloženje polastilo vladne politike ter ukladno sledilo v svoj tir. Na Ruskem se je strmo glasilovo staro vladno postavilo na njeno mesto novo. Vojni cilji nove ruske vlade so: — Mir brez aneksij ali vojnih odškodnin ter pravica vsakega posameznega naroda, da določi svoj lastno usodo. Rusija, ki je tvorila stalno ogrožanje vojne in osvoboditve, je postala prva med pacifisti. Čarjeve himnavske mirovne konferenice so obrodile sad, o katerem ni en nikdar sanjal.

Nemčija se še obotavlja. Bethmann-Hollweg si ne upa objaviti, da neče nikakih aneksij, kajti boji se junckerjev. O aneksijah pa si zopet ne upa govoriti radi socialistov. S tem hoče reči, da morejo sovražniki Nemčije sedaj dobiti mir na podlagi "nikakih aneksij", da pa se jih bo kaznovalo, če se ne nadalje obotavlja. On pravi: — Ali more kdo misliti, vspricho razpoloženja naših zapadnih sovražnikov, da bi se jih moglo dovesti do sklepa miru na podlagi programa odpuščanj?

To pomeni toliko kot to: Ali naj dam takoj našim zapadnim sovražnikom zagotovilo, potom katerega bodo omogočeni nadaljevati iz vojno brez nevarnosti in izgub za njih same? — Kaj pa za Anglijo, najbolj cesarsko izmed cesarskih narodov? Kaj za največje osvobodilno, koje najuovšje meje so Egipt, Južna Afrika in Perzija? Tukaj čujemo odločne angleške glasove, ki govore za spravo, a ti glasovi prihajajo iz naroda, ne od strani vlade. Angleška liga za ustanovljenje miru odobrava izjavo, da se mora dati v ligi prostor tudi Nemčiji. Philip Snowden se je izrekel v angleškem parlamentu za mir in za odpoved vsake aneksije. Angleška vlada pa objavlja, da ne bo spustila iz rok niti ene izmed nemških kolonij. Anglija hoče obrzati v rokah vse, kar je dobila. Nemčija pa mora nasprotno dati nazaj vse osvojenе zavezniško ozemlje, mora plačati vojno odškodnino za upoštevanje zavezniških pokrajin, za potop zavezniških trgovskih ladij ter mora privoliti v raztelesenje nemškega, avstrijskega in turškega ozemlja, da se zadovolji teritorijalne ambicije, Francije, Italije in tudi Rusije. Rusija sicer pravi, da neče nikakega novega ozemlja, a lord Cecil je rekel, da Armenko in Carigrad se še vedno zahteva za Rusijo in da se mora nemško in avstrijsko Poljsko zediniti v poljsko državo pod ruskim protektoratom.

Reformatorji na Slovenskem.

Komaj se je začela Lutrova vera širiti in utrjevati po domači, nemški državi, se je zatosila obenem preko njenih mej na vse strani tudi med našimi pradedi na slovenski zemlji. Komaj deset let po Lutrovem javnem nastopu, zasledimo protestante tudi na Kranjskem. Ko je poslala leta 1525 na ša dežela svoje zastopnike ali odposlane na državni zbor v Augsburg, jim je izročil ljubljanski škof Kristof Rauber (1493-1536) pisano pritožbo zoper protivtersko počenjejanje nekaterih pridigarjev po Kranjskem. V prvi težbi zopet in zopet povdarja, da v verskih stvareh v naši deželi ni vse v redu. Veliko nereda in zmešnjav povzročajo nekateri pridigarji, ki javno na propovednicah bičajo stare, tradicionalne nauke in sv. cerkvi; bičajo jih kot nedopustne in grešne razvade, pa s tem pošetjem cerkvi več škodujejo nego koristijo, vernike od cerkve pre; odbijajo nego jih žnio družijo. — Sedanja ustava cerkve jim ne ugaaja, preustrojijo jo hočejo z raznimi novotarijami.

Seme nove vere je prinesel v našo deželo brez dvoma Matija Klomauer. Kot ljubljanski meščan je imel po mestu pri vseh stanovih, veliko veljavo. Moral je biti precej učen, ker je dosegel čast deželnihih stanov. Ker je moral kot tak biti dobro verziran v pravu, smelo sklepamo, da se je učil pravoznanstva v Nemčiji, se tam navzel novih, reformatoričnih nauk in jih usiljeval in širil med svojimi prijatelji in znanci. V njegovih hiši so se shajali močje duhovskega in posvetnega stanu, pogovarjali se je o raznih verskih in cerkvenih zadevah in v teh razgovorih se je pojavila želja in zahteva po cerkveni in verski reformi, seveda v duhu luteranstva.

Klombuerjevo hišo v Ljubljani imenujemo lahko rojstno hišo, v kateri je zagledalo beli dan ali bolje, iz katere se je jelo razširati protestantstvo po naši deželi. Med onimi, ki so kranjskemu protestantstvu stali ob zibel, nahajamo poleg svetnih visokih glav tudi stolnega prošta dr. Lenarta Mertlitz, generalnega vikarja Jurija Dragolitz in kanonika Pavla Wiener. Okrog teh moč se je nabralo kmalu krdele meščolov in deželanov. Javno si ta družba s svojimi nauki ni upala koj na dan, predobro so poznali strogost kralja Ferdinanda. Kar nastopi pred ljudstvom ljubljanski kanonik Primož Trubar (1530) in govori v prilogi novi veri. Seznanil se je bil z njo v Solnogradu in na Dunaju. Tam je leta 1522 javno oznanol novo-verske desnice Pavel Speratus, tu pa leta 1524, dal življenje za novo vero. Njegove nauke je ponesel Trubar v javnost na Kranjskem in njegov glas se je razlegel kmalu po vsej slovenski zemlji.

Nastane vprašanje, kaj je ugledilo protestantstvu pot v naše pokrajine? Po nenavadnih in nepričakovanih dogodkih so prišli naši kraji ravno v najožjo zvezo z Wuertemberskim, rojstno deželo nove vere. Ko so pregnali vojvodo Ulrika je prišlo Wuertembersko pod avstrijsko vladno (1520-1535) in je postalo avstrijski fejd. Ravno okrog te dobe je slovelo laloč čez mejo nemških dežel ime Eberhard-Karlovega vseučilišča v Tübingi. Na vseučiliških stolicah so delovale predodlične učne moči predavali so tu močje iz avstrijskih, celo iz slovenskih pokrajin.

Častno mesto med njimi je zavzemal Matija Garbič, doma iz Istre ki je bila takrat združena s Kranjsko. On je učil grščino na tibiškem vseučilišču in je bil voljen trikrat za dekana artistske-modroslovne fakultete. Poleg njega so učili še slovenski rojaki Marko Guttenfelder, Gašpar Žitnik, (Sitnig) njegov nečak Tomaž Kren, Pavel Fabricij, Jakob in Aleksij Štraus. Ti ugledni in vplivni močje so začeli gojiti duševno zvezo med Wuertemberskim in svojo slovensko domovino. Tja so vabili svoje rojake, jih sami gmotno podpirali ali skrbeli za njihovo podporo. Kaj čuda, da so začeli slovenski dijaki popuščati italijanska in druga tedanja vseučilišča in zahajati na nemška, kamor so naši plemenitaši pošiljali svoje sinove.

Samo na tibiškem vseučilišču n. pr. se je šolalo od leta 1530 do 1614 115 štajerskih, 69 koroskih in 113 kranjskih dijakov. Med njimi je bilo sicer večina kranjskih plemenitašev sinov, a brez dvoma tudi preprosti slovenskih kmečkih sinov ni manjkalo.

Vzgojeni v tujem duhu, prepojeni z novoverskimi nauki, so prihajali domov in z njimi ne le novoverske ideje, ampak tudi nosilci teh idej, luteranski pastori ali predikantje. Ti so se rekrutirali ne le iz nemške, ampak tudi iz slovenske narodnosti. Nemške šole so obiskavali Trubar, Dalmatin, Kreli, Bohorič in drugi; različni po narodnosti, edini po duhu, so prihajali z nemškimi vrstniki v naš kraj kot apostoli nove vere.

Evangeljska vera ni nastopila koj v začetku kot odločna nasprotnica stare vere, ampak kazala je nekako voljo, očistiti katolicizem nekih zastarelosti, razvad in zlorab; zahrbitno naskrivaj pa je izpodkopavala ugled stari cerkvi in upala, sezidati s tem sebi trdnejšo podlago. Kakor že rečeno, je začel v tem smislu delovati v Ljubljani protestantovski krožek, zbran okoli Klombuerja.

Med prvimi, ki so se oklenili nove vere so bili poleg omenjenih ljubljanskih meščolov kranjski plemiči po graščinah. Zapeljal jih je zgled nemške države, kjer so padli plemiči po cerkvenem in samostanskem imetju in ga vzeli v svojo posest. Kakor na Nemem so upali, bo šlo tudi pri nas. Iz gradov so poskušali razpresti svoje mreže po okolici. Pod svojo streho so gostoljubno sprejemali luteranske predikante, ki so se do seljevali iz nemških dežel.

Z enako gorečnostjo so jemali pod svojo streho in varstvo one katoliške duhovnike, katerim, za slišavšim glas novoverske svobode, ni več prav ugajalo v njihovu stanu iz mnogih vzrokov; prepričan so bili, da jih nova vera najhitreje in najlepše odreši bremena onih obljub in dolžnosti, ki so jim bile nadležne; ni jim bilo toliko za evangelij, kolikor za druge, malo častne svobosčine. — Graščaki, šuntani od predikantov so se nad omahljive duhovnike spravili z vso vnaemo; vedeli so, da se, enkrat v njihovem taboru, ne vrnejo več nazaj, in z ozirom na ljudstvo so na te vrste odpadnikov še največ zidali, češ zgled duhovnikov-odpadnikov bo najbolje vkel. Nekoliko jih imajo na vesti tudi protestantovski deželni stanovni, ki so šli odpadnikom povsod na roke in jim naklanjali denarne podpore.

Vendar ravno pri preprostem ljudstvu je šlo najbolj trdo. Nekoliko so jih hujskali s tem, da sc jim pretvezno govorili: do sedaj ste redili cerkev in mastili duhovnike, kar ima cerkev in duhovniki to je vaše in si smete vzeti, kar vam je drago, polastiti se vsega. Vendar so se pri ljudstvu skoraj vse nakane izjalovile. Graščaki in predikantje, bodisi iz Nemške, bodisi domači odpadniki, so imeli premalo zaupanja, da bi jim ljudje slepo sledili v verskih zadevah. Če se je vendarle posročilo katerega kmeta premočti ali na katerikoli način prisiliti, se je vdal novi veri le na zunaj, pred svojimi vrstniki se je sramoval nove vere in ti so bili v pretežni večini odločni nasprotniki novoverstva in neomahljivi pristaihi stare vere.

Živahneje je stvar uspevala po mestih. Z odprtimi rokami so pozdravili novo vero mestni sodniki in z njimi so potegnili mestni piarji, poleg sodnikov edini svetni izobraženci tedanjih časov, v katerih pogosto sodnik ni veljal nič ker ni razumel ničesar, faktotum vse občine pa je bil navadno branja in pisanja večji piar. Pod pritiskom takih glav so se morali poluteraniti tudi meščani.

Le novovercem se je delila meščanska pravica; niti posestva si ni smel nikdo kupiti od meščana če se ni prej odrekel stari veri in oklenil nove. Sodnik luteran je s dil le luteranom v prid, katolikom pa v škodo. Če ni šlo zlepa je delovala tudi sila, zlasti pri kmetu od strani plemenitašev, ki so bili tako drzni, da so hoteli strahovati ne le kmeta, ampak celo cesarja. Odrekli so mu pomoč v turški sili, če jim ne privoli verske svobode; od strani deželnihih knezov brez te pomoči nasproti Turkom! Tudi deželni knezi bi bili stopili silno radi predrznim novotarjem na prste, a zažugali so jim da rajši potegnejo s Turkom, nego bi se vдали njim.

Kadarkoli je pritisnil Turak na slovensko mejo, takrat plemiči gotovo niso zamudili prilike, da ne bi poskusili izsiliti novih pravice glede verske svobode. V takih razmerah so luteranci vedeli, kje imajo iskati zaslombe; ta zasloba so jim bili samopašni in oblastni plemiči.

Bodi tu omenjen še drug čini-telj, ki ie, če tudi ne naravnost vendar kolikor toliko pripomogel da se je nova vera tako naglo širila po Kranjskem.

Večina tedanje Kranjske je spadala pod cerkveno oblast oglejske vladikovine. Ugleč le-ta pa je bil v Avstriji silno globoko padel. Od strani deželnihih knezov in avstrijskih vernikov ni užival oglejski patriarh drugega kot nezaupanje; bil je prvič benečanski patriarh, in kot tak vse drugo kakor privrženec Avstrije.

Očakovina njegova je bila prevelika, da bi bil vsem vernim skrben pastir; poleg tega ni bil zmogel tih, v avstrijskem delu očakovine neizogibno potrebnih jezikov; nemškega, slovenskega in hrvaškega.

Oglejski očeak je bil seveda tudi velikaš nemškega cesarstva, in sicer za volivnimi knezi prvi dostojanstvenik v državi, v Avstriji sami pa prvi za nadvojvodo. To razmerje je bilo zlasti v Lutrovi dobi velika neprimilica. Kot Benečan se očak ni mogel in ni smel udleževati deželnihih zborov kranjskih, štajerskih in koroskih, kar je bilo cerkvi v veliko stvar. V deželnihih zborih tedanjega časa se je glasovalo redno po imenu in po dostojanstvu. Pri takem glasovanju je bil ob vsaki priliki glas prvega odločilen, kajti povzgledu vladarja se ravna ves svet. Ko bi bil namreč smel očak prihajati v deželne zbore, bi bil on prvi glasoval in po njem bi se bili ravnali drugi. V vsrskem oziru je bila torej največja škoda, da patriarh ni mogel biti član deželnega zbora, kar bi sicer bil, ako bi ne bil Benečan. Ker torej njega v deželni zborni ni bilo, je glasoval prvi deželni maršal. Ta je bil te čase, kakor sploh vsed ružo plemstvo, luteranskega mišljenja, je glasoval luteranom v prid, katolikom v kvor; po njem so se ravnali drugi. Deželni knez in katoliška cer-

kev sta bila zavoljo tega v deželnem zboru za najodličnejši glas na izgubi. Za enako merodajni glas je bil na izgubi tudi cesar v državnem zboru.

V tem razmerju tiči glavni vzrok, da se protireformacija ni mogla razviti in uspešno delovati. Deželnemu knezu ni bilo na razpolago moča, ki bi vzel v roke protireformacijsko delo; prepričati je moral to v oskrb posvetnim, luteransko navdahnjenim velikašem Razmerje med deželnihi knezi in patriarhi, cerkvenimi velikaši, si predstavljamo za tedanja dobo nekoliko z dejstvom, da je leta 1589 prepovedal nadvojvoda Karel, leta 1609 pa Ferdinand II. patriarhu cerkvene vizitacije v svojih deželah.

Očitalo se je, da se vtikajo patriarhi pri izvrševanju tega cerkvenega posla v politične stvari. Ko vizitirajo cerkve in cerkvene zavode, izvohajo skrivnosti avstr. dežel ter jih razkrivajo beneški republikom.

Ljudstvo je bilo za očaka, oziroma njegovo stranko in njegove zastopnike, tako malo vneto, da je na primer leta 1591 v Beljaku naznalo monsignora Francesca Barbaro, poznejšega očaka, s kamenjem.

Približno petdeset predikantov je delovalo v dobi reformacije na Kranjskem. Dovedli so jih deželni stanovni iz Nemčije in jih z ogromnimi stroški spravili na razna pridigarjska mesta. Med nje so vseliti seveda tudi slovenski duhovniki-odpadniki, ki so, izurivši se za novi poklice po nemških zavodih, priromali kot "reformiran-ci" v domovino. — Izmed vseh na Kranjskem delujočih predikantov zasledimo samo v Beli Krajini, ki je le majhen, neznan del kranjske kronovine, celo tretjino vseh tu nastopajočih Lutrovih verovestnikov.

Predikantje v Črnomlju so imeli še posebno nalogo. V mestu je bilo zbiralnišče vojaških krde, ki sose pomikala preko Bele Krajine skozi mesto na vojaško granico. Protestantovski stanovni so na vso moč skrbeli, da bi ne bilo na meji stoječe vojaštvo brez predikanta. Določili so za nje pridigarja, ki je stanoval navadno v Črnomlju in od tod redno zahajal na vojaško granico. Drugi črnomljski predi-

gantje zopet so vedno stanovali med vojaštvom kot vojaški pridigarji in v gotovih obrokih obiskovali versko občino v Črnomlju.

Kokor so graščaki čuvali za "nedotakljivost" pridigarjev, tako so zbirali v svojih gradovih mladež iz okoličeh ter skrbeli, da se je seznanjala z elementarnimi pojmi branja in pisanja, za to sta skrbeli obe mesti, da nista ostali brez šol, seveda protestantovskih. — Glavni namen tem šolam ni bila ljudska izobrazba, ampak šola jim je služila kot pomoček, da dobe kolikor več močjoce privrženec "čistemu evangeliju". Gojilo se je šolstvo ne toliko radi ljudske izobrazbe, gojilo se je radi nove vere, katero so hoteli vsiliti narodu s pomočjo tiskane besede. Da so mogli le to uspešno rabiti, je bilo treba ljudstvo izobraziti v branju.

Boji ob Soči. Rim, Italija, 3. junija. — Boji ob Soči so bili omejeni samo na artilerijo. Posebno so bile obstrlejavane naše postojanke pri Plaveh. Vodcaih in na severnem delu krasekega bojišča.

Do infanterijskih spopadov je prišlo v dolini reke Arsa, severno od Tolmina. V tem delu bojišča smo dosegli nekaj uspehov.

Izvanredno lepo vreme je bilo zelo pripravno za značne boje. So-vražni zrakoplovi so izvršili poizvedovalne polete v Trentinu. Naši zrakoplovi pa so jih prepodili.

Kje je tovariš?

Importirane Franz Lubasove harmonike

so rasprodane. Imel bom zalogo so-pet po končani vojni, ter se sa posebej rojakom priporočam. Kupujem, prodajam in popravljam stare rabljene harmonike po dogovoru; izdelujem nove KOV-OKE po \$6.00 ter nove mehove od \$6.00 do \$10.00. Delo trpežno in saneljivo.
Alois Skulj,
323 Epsilon Place, Brooklyn, N. Y.

Rojaki sezite po "Posojilu za svobodo!"
Kdor ne more Zjed. državam pomagati v tem času oebno, ta lahko pomaga ako kupi bonde tega posojila. Bondi so dobiti po \$50, \$100, \$500, \$1000 in več. Nesli bodo tri in pol odstotkov obresti.
Vsakdo naj stori svojo dolžnost.
Te bonde prodajajo vse banke in eks-presne družbe, lahko jih tudi dobite pri tvrdki
FRANK SAKSER
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Mlinarjev Janez.

Kmet Primož je prinesel v mlin. Odložil je težak meh na polico. Potem sta šla v sobo in sedla na skrinjo.

"Ali te ni strah ponoči, Janez? Tu v samotni in v tej sobi?" Kmetu Primožu je bilo čudno pri sreči, ko je gledal mrtvaško glavo pod razpelom in tisti črni mlek, ki ga je dobil Janez od deda.

"Nič me ni strah. Strah mora biti onega, ki se ne boji Boga. Jaz pa vem, da je Bog najboljša luč in ne prižgem nikoli svetilke. Mojim in mislim v temi, berem čez dan. In če pride skušnjava, jo v temi tudi lahko odpodim."

Kmet Primož se je zasmeljal. "Ne smejte se, stric Primož!" Janez je vstal in mu zažugal z dolgo, lopatasto roko. Oko se mu je zaiskrilo in bil je ves razvnet. "Povejte, kar imate in potem vrnite!"

"Ne jezi se, Janez! Prijatelj, ali še veš, kako sem te nekoč rešil smrti?" Mlinar Janez je ponižno sedel in poslušal kakor skesan grešnik. "Zeganje je bilo pri nas — osem let bo od takrat — in ti si se napil in si plesal in razgrajal in spremljal depeljske fante. Nič prida nisi bil takrat... No, saj pravim, tako je bilo. Proti jutru grem iz Vipave domov, pijan sem bil in senpel. In na ženo sem mislil in na sinove, ki sem se z njimi kregal. — Pomisli, gospodar sem bil, pa se me vrgli iz hiše in mi izbili dva zoba. Vse boš napravil, stari, zlodej naj te vzame! so dejali. In jaz sem se pobral in sem stegnul svojo okrvavljeno roko in sem jih prokel, Janez."

"Pravili ste mi to stric. Ne bi bili smeli storiti tega. Razen prepuštimo Bogu! Ne sodite, da ne dostojeni!" "Vem, Janez, a nisem mogel drugače. Kesal sem se pozneje. In sem šel in sem začel piti, ker sem videl, da je prema že držala po strmadini. — A kaj sem ostal? Že vem. Grem proti Koritom in zagledam od poti človeka. — Bratec, vstani, vstani! Ali te je vrglo kaj? Slab si, slab, da te ni sram in mlad si nemara, pa ne zmoreš take reči. Ko sem bil jaz mlad sem ga nesel deset blokadov. — Tako mrmram sam s seboj in se ti — bil si — približam. Moj Bog takoj sem se streznil. Kri... kri... in glava vsa prebita... Stečem po vodo in jo prinesem v klobuku. — Močim ti glavo, prsa, zastoj! — Pristiskujem na sree, še toleče. — Janez, Janez, ali slišiš, Janez? — Zastoj sem klical. Zadel sem te na ramo in nesel na dom. Rečem ti da sem potil krvavi pot tisto jutro. In doma — tak strah! No tvoj stari si ni delal sivih las. — Prav, ga bo vsaj pamet srečala! — Ali teta Franca in stari oče sta tarala in te klicala. Po bergljah je prilezel iz svojega kota stari oče ves bled kot smrt, in te tipal, in teta Franca je molila in molila."

"Poslal si po dohtarja. Dober človek je bil in izvrsten padar. — Potiplje te, opere glavo in jo za veže. — V Ljubljano bi ga dali. — Zakaj, gospod dohtar? — Tako, zaradi možganov. Pretresli so se in s pametjo bo šla težka. — Nikar, nikar, gospod dohtar! Umrl bi tam! je jokala Franca. In njena je obveljala. Če je bilo prav, ne vem."

Spravili so te z Bogom, pravza prav so te dali samo v sveto olje za slučaj smrti, ker govoriš nisi mogel. In govoril nisi dolgo; samc topo so gledale tvoje oči in poznal nisi nikogar.... Pozneje so rekli, da si zmešan. Nisi, Janez; če bi bil, jaz ne bi govoril s teboj danes velikih reči. Poslušaj me! Glej, rešil sem ti življenje — a tvoj oče, lakomnik me hoče pogrnati po svetu... Glej Janez, zato sem prišel. Zase ne bi prosil, a radi sina mi je, ki me kolne in zmerja in ki sem ga prokel, a ga vendar ljubim, ker je — moj sin. Pojdi k očetu in ga pregovori, da odneha s tožbo. Janez tega ne prenese, da bi bil brez doma. Obesim se rajši. — Moj Bog, ti veš, da sem delal svoj živni dan. Očisti sem hotel dom od dolga, a lezel sem vedno bolj vanj. Moj Bog, ti veš, da nisem kriv. — In stari mož se je razjokal kot petleten otrok in ni ga bilo mogoče utolažiti. — Ne jokajte, stric. Pojdem, pojdem in vse poskusim. Ne obupaite! Bog je dober, plačala vse že tu. Če komu prizaneso, ve za kaj. Vevnico ima v svoji roki in bo očistil skedenj. Udaril bo mogočne in jih razkropil v njih ošabnosti. Ne žalujte, stric, vse bo dobro. — Grozno je to, Janez, ti ne veš. Kot bi udaril s cepinom po

teboj o važni stvari." Mlinar Janez je napolnil meh moke in nasul iznova. Potem sta šla v sobo in sedla na skrinjo.

hodu, mi je prišlo in me davi v prsih. Moj Bog, blizu groba sem že in smrt mi kleplje koso za ramo — pa pojdi z doma, Janez, z doma, kjer si preživel vse življenje. Ubijal sem se po njihah in lazih, sadil trte in sadje in čez — mesec dni — ne smem misliti... Tudi pil sem in hudoben človek sem bil včasih in sinove sem prokel in jim zapretil: — Vi očeta do praga, sinovi vas čez prag! — In z ženo sem se kregal, ali v duši mi je bilo hrepenenje po dobroti in svrabi. Žalosten sem, Janez, žalosten. Ali pojdeš? — Pojdem, stric! — Toda ne smeš praviti, da sem te prosil. Ne maram tega. Prijem ne maram beratiči. Rajši se stegnem kot pes. — Ne govorite tako, stric! Vse storim, kar bo mogoče. Znano vam pa je, da me oče nima rad in me gledal po strani. Bog mi odpusti da tako govorim!

— Z Bogom, Janez! Obrazil je solze z rokavom umazane, potne srajce, vrgel oprtnice čez ramo in odkorakal iz mlina. Zunaj je nalahno prišel dež in do večera ni bilo daleč.

Janezov polbrat Matije je prinesel večerjo. Imel je morda deset let in je bil živ kot voda. — Povsod ga je bilo dovolj. V prodajalni pri sestri, v hlevu pri hlapiču, na vrtu je kopal in sadil trte in jablane, vriskal in pel. Oče ga je pokregal zdajzindaj mati ga je pa pobožala in mu spekla posebej belih hlebčkov in dajala bonbončkov.

— Dober večer, Janez! Oče je rekel, da boš priden, če ne, jutri ne prinesem kosila! — Matije, Matije, zapomni si kaj ti pravim: Ne govori preveč! Bog takih ljudi ne mara! Ali Matije ga ni poslušal, popihal je je proti domu. — Matije, slišiš? — je vpil Janez na pragu. — Jutri pridem kosit domov. Povej materi! — Materi in očetu, puščavniki!

Ni se brigal Janez za njegove besede, ker je bil navajen raznih priimkov od svojih domačih. Z nikomur se ni razumel, samo teta Franca in dekla Meta sta mu privoščili prijazen pogled in govorili z njim po človeško.

Janez je ustavil kolesa, voda je pljusnila zraven vretena v globino, zašumela in zapenila se na obrušnem kamenju in tekla dalje svojo pot. Napolnil je meh in ga postavil na polico. — Škvarčino je, poneseš ji domov. Reva je sama, mož ji je umr, za jetiko, otrok ni. Bog pomagaj ji. Blagor žalostnim, ker bodo potolaženi.

Pogledil si je dolgo, črno brado, se prikrižal in večerjal. Izpraznil je komaj pol skledice polente izpil malo mleka in odložil košek na polico. Zaprl je mlin in stopil v svoje svetilče. Ko je vstopil, je snel klobuk in na glavi se je pokazala velika brazgotina. Od čela do temena je segala v nepravilni črti ostanek onega hudega udara v oni usodepolni noči.

Janez je sedel na skrinjo, spletel velk šopek in ga del v roke Brezmadežni. In odprl je star molitvenik, pokleknil pred oltarček in molil dolgo. Ko se je stemnilo, je odložil knjigo in pokleknil pred razpelom in snel mlek z desne križevе stranice in molil veseli del rožnega venca in potem je snel drugi mlek z leve stranice in molil častitljivi del. In naposled so zarožljale težke, črne jagode srednjega molka med Janezovimi prsti; molil je žalostni del. Počasi je molil in gledal v Krista, ki je visel razpet na križu, s mrtvaško glavo je gledala z volilimi očmi. Vse kosti so bile Kristu razbrane in oči so bile zadite s krvjo in leva stran je bila prebodena in noge in roke so bile z žebelji pribite.

In je molil Janez in se zamislil v trpljenje: — — — ki je za nas krvavi pot potil — ki je za nas bičan bil — ki je za nas s trnjem kronan bil — ki je za nas težki križ nosil — ki je za nas krizan bil — — — In oči so se mu porosile in težke solze so mu jle kapali na lica in polzeli po bradi. Naslonil je glavo na mizo in jokal, jokal... Ustnice so šepetale zelo staro molitev, Mati, dobra mati, ki je tako zgodaj legla pod zeleno rušo, ga je naučila, ko je bil še majhen srajček... Ko se je zjokal, je bil utrujen in je legel na svoje trdo ležišče. A zaspati ni mogel... (Dolje pribežati).

Ali naj izgubi Amerika svojo dobavo petroleja? (Značilno je, da je izjavil predsednik angleškega Board of Trade, Runciman, v angleški zbornici tekoma nekoga govora v januarju 1916, da bo bodoča politika Velike Britanije ne le kontroliranje premoga celega sveta, temveč tudi dobave petroleja. Oficialno se nas je o tem obvestilo in trebalo je le še tega skrajnega dokaza za stvar, ki je bila še splošno znana med poznavalci petrolejske industrije). — Iz bulletina United States Bureau of Mines. — Officialno se nas je o tem obvestilo, — res je. Temu obvestilu pa ne posveča nikdo v Washingtonu, nihče v petrolejski industriji niti najmanjše pozornosti. Royal Dutch Shell družba, ki je bila sprva nizozemska korporacija, a je prešla v angleške roke, ustanavlja petrolejske postaje za la dje v vsakem morju kot je nekoč angleška vlada potom drugih angencij ustanavljala premogovne postaje v vsakem morju, s katerimi je kontrolirala svetovno trgovino. Ali naj Amerika ponovi glede petroleja bedastočo, ki jo je zakrivila z ozirom na premog? Amerika je prva med državami, ki proizvajajo petrolej. Upliv Amerike glede petrolejske situacije pa postaja vedno manjši, dočim raste on Evrope, posebno pa Velike Britanije. Evropske vlade naslednjejeje glede petroleja popolnoma določeno politiko. Ameriška vlada pa ne nasleduje glede petroleja sploh nikake politike. Nemčija bo morda prisiljena izpustiti z rok vse, razven petrolejskih vrelcev v Galiciji, Rumunski in drugih okrajih, ki se nahajajo sedaj v njenih rokah. Angleži so potom Royal Dutch Shell družbe posejali celi svet s petrolejskimi postajami ter imajo v tem oziru v oblasti ne le Sueški prekop, temveč tudi Panamo. Amerika, officialno obveščena o tem od starni angleške vlade, pa ni storila ničesar. Kake koristi bo velika trgovska mornarica, katero gradi Amerika če bo odvisna od Anglije glede kuriva ko bo končana ta vojna se prične nov boj in sicer boj za svetovno trgovino. Angleži so pe več kot sto letih napora zgradili veliko svetovno trgovino, ki se je izkazala kot glavni branik industrialne sile Velike Britanije. — Nemci so kljub resnim oviram, a s pomočjo nemške vlade razvili v štiridesetih letih trgovino, ki je napravila Nemčijo za industrialno slo prve vrste. Amerika pa se bo nahajala s svojim velikanskim industrialnim ustrojem, razširjenim vsled vojne, koncem vojne v dokaj čudnem položaju, če bo stopila v boj za svetovno trgovino ter bo pri tem odvisna od Anglije, tako glede premoga kot glede petroleja. Bila je navada ameriškega naroda misliti, da je Standard Oil družba vsemogočna. Tei družbi pa sta polomili peroti H. Deterding in pa vlada Združenih držav. — Standard Oil družba je tvorila pred svojim raztelesenjem monopol. Kontrolirala je 85 odstotkov cele petrolejske industrije v Ameriki. Danes pa je ta družba raztrgana na štirideset delov in ti deli vse 65 odstotkov prejšnjega businessa, dočim je monopol izginil. Kljub temu pa se cene petroleja zelo poskočile. Vse kaže, da je izvedba Shermanove postave uničila on stvar, ki je bila posebno dobropri tem petrolejskem trustu, namreč — podjetnost, — dočim ni drugače izvršila nikakih reform ali izboljšanj. Takoj po razpustu trusta so uradniki justičnega departamenta zagrozili možem Standard Oil družbe z zapornimi kaznimi, če bi se nadalje skušali vzdržati zveze med posameznimi družbami, v katere je trust razpadel. Dovolilo pa se jim je iemti v posesti delnice raznih petrolejskih družb. Može, odlični v Standard Oil trustu so nato obvestili predsednike posameznih družb, naj vidi jo korporacije strogo v soglasju z zvezno postavo. Posebno važnost naj posvečajo popolni neodvisnosti ene družbe od druge, s čemur se bo izognilo vsakemu kršenju duha postave. Vlada sicer ne zaupa tem posameznim družbam ter jih raditoga

strogo nadzira, a slednje ravno raditega tekmujejo med seboj in to še bolj kot z družimi, s katerimi niso imele nikdar nobenega stika. Vse te posamezne družbe pa tudi delajo denar kot ga niso delale še nikdar poprej in to ne radi dobre uprave ali podjetnosti, temveč radi velikanskega povpraševanja po petroleju in iz tega izviroajočih visokih cen. To fenomenalno povprašanje pa ima tudi zle posledice, ki se naravnost tičejo narodnega blagostanja. Ena teh zlih posledic je velikansko trošenje. — Odlična lastnost Standard Oil družbe je bila nje ekonomija in pa iznajdba novih uporabnih možnosti za petrolej. — Skoro vsak stranski produkt petroleja je izšel iz Standard Oil družbe. Radi visokih cen gazolina uporabljajo danes mnogo dužb petrolej za izdelavoje gazolina in ostanek ki vsebuje številne vredne elemente, se vrže proč. To je naravnost škandalozna zloraba narodnega premoženja in posebno škodljiva z ozirom na omejeno svetovno zalogo petroleja. Na podlagi vojnih odredb dela vlada glede številnih industrij to radi česar je zdobila Standard Oil družbo. Pričela je tvoriti truste v velikem obsegu ter s tem napravila Shermanovo postavo nemogočo. Ničesar pa ni storila dosedaj ameriška vlada, da zavaruje svetovno trgovino, katero mora imeti Amerika, če noče, da bi njene industrije trpele. Ničesar ni storila, da se postavijo robu dobro zamišljenim narčtom angleške vlade kot se jih je pojasnilo v objavi Mr. Runcimana. — Royal Dutch Shell družba, ki se je trdno vgnježila tudi v Ameriki potom svoje \$60,000,000-ske Róxana družbe v Oklahomi ter še

drugi družb v Californiji, ima določeni cilj, centralizirano organizacijo in agresiven, osvojevalen namen. Celo množica ameriških petrolejskih družb, ki delujejo neodvisno druga od druge in z nobenim drugim namenom kot dobiti iz podjetja kar največ denarja na nima nobenega narodnega impulza, nikake direktive in obene ga narodnega cilja. Vsa družba razmišlja o svojih lastnih, sebičnih namenih. Vse to pa se vrši vspricho officialne izjave angleške vlade, — da bo bodoča politika Velike Britanije ne le kontrola svetovne zaloge premoga, temveč tudi v isti meri dobave petroleja! Prebudi se, Amerika, prebudi! Malo osebnega pojasnjenja bi bilo — v odno v zvezi s to stvarjo. — Dejstva glede operacij in delovanja mož, zvezanih z Royal Dutch Shell družbo, se je prineslo na uho pisatelja tega članka potom enega izmed neodvisnih mož neke ameriške petrolejske družbe. V pogovoru s pisateljem tega članka se je izrazil dotični mož: — Z narodnega stališča je obžalovati razpust Standard Oil družbe, dasiravno priznava, da je zakrivila krivice dokler je izvajala monopol glede petrolejske industrije. Njemu se je zdela največja krivica, da se udeležijo velikansko organizacijo Standard Oil družbe, ki bi mogla celomoci v veliki meri k razvoju cele ameriške trgovske konstrukcije. — To, kar je storila država, je bilo v vsakem oziru razdejalno ter ni kazala odločba vlade niti ene točke gradilnega dela. Vsled razpusta te družbe je prišlo do tega da so se umaknili s površja najbolj sposobni ljudje, ki so mislili daleč v bodočnost in ki so vstvarjali za Ameriko nova tržišča in nove trgovske zmožnosti. Posamezne družbe in naj bi bile še tako mogočne, bi ne mogle izvesti tega, kar je izvedla Standard Oil družba v času svojega obstanka. Vlada, mesto, da bi kontrolirala in nadzorovala pota in načine poslovanja Standard Oil družbe, jo je skušala uničiti. Vsled tega so se možje, ki so bili prvi na površju, umaknili z velikim razočaranjem v sreči. Bili so stari tr med tem časom nabrali toliko de-

ni prepozno! Za vas še ni prekasno, da se pridružite farmerski koloniji v St. Heleni in pridelite lepo letino živeza za prihodnjo zimo. Na trg so že prišli pomladanski pridelki, kakor: pesa, repa, spinacea, solata, korenje, redkvice, čebula, jagode in šparglji. Pomisliti pa morate, da prvi večji jenski mraz pride šele koncem novembra. To daje našim farmerjem šest mesecev več časa za delo na svojih zemljiščih. Ko poberejo en pridelček, denejo zopet drugega v zemljo. Ker morejo to storiti, zato je pa dobiček tudi tako velik. Stvari, katere morejo v juniju sejati in saditi, so: fižol, paradizniki (tomatoes), korusa, grah in bombaz. V juliju morete sejati: repo, kolerabo, zelje, grah, peso in irski krompir. Ves svet zahteva živeza in zelo so v skrbeh za živez v Združenih državah za prihodnjo zimo. Ako se razumeje v obdelovanju zemlje, ne morete nikdar imeti lepše prilike kot ravno sedaj, da si pridobite nekaj zemlje in takoj pričnete pridelovati živez. Naši farmerji so ravno končali s pošiljanjem solate in dobili so lepe cene. Ravno zdaj skončujejo razpošiljati jagode, katere so to pomlad pošiljali po nenavadno visoki ceni. Grah prodajajo sedaj po \$3.50 basket, pri čemur imajo polovico dobička. Ko ne bo več graha, bo krompir zrel za na trg. Sedanja cena krompirja je \$8.50 do \$10 za sod 2 in pol bušlja. Ali si morete želeti kaj boljšega kot to? Za vas je zelo primerno, zlasti, ako živite na severu ali pa na zapadu, kjer je pomlad pozna in se farmerji že pripravljajo, da bodo obdelovali polje. Ko bode te brali te vrstice, pa se bode te čudili, koliko bi mogli biti resnice na tem, kar smo povedali. V St. Heleni je vse tako dobro, kakor smo navedli. Ali hočete imeti svojo farmo? Ako je temu tako, zakaj ne vzamete prviga vlakta ter greste tja in si izberete zemljišče? Govorite s farmerji, ki so že dolgo tam in povedali vam bodo vse pogoje. Imamo vedno svojega zastopnika, ki je vsak čas pripravljen iti z dvema ali več osebami, ki se za to zanimajo. Ako pa želite iti sami, ne bode te imeli težav najti ta prostor. Tam je mnogo farmerjev, ki bodo veselji, ako vam bodo mogli kaj pojasniti, za kar jih bode te vprašali. Pišite nam takoj. Ni prepozno da začnete. North American Farms Ass. (Inc.) 17 Battery Pl., New York, N. Y.

ni prepozno! Za vas še ni prekasno, da se pridružite farmerski koloniji v St. Heleni in pridelite lepo letino živeza za prihodnjo zimo. Na trg so že prišli pomladanski pridelki, kakor: pesa, repa, spinacea, solata, korenje, redkvice, čebula, jagode in šparglji. Pomisliti pa morate, da prvi večji jenski mraz pride šele koncem novembra. To daje našim farmerjem šest mesecev več časa za delo na svojih zemljiščih. Ko poberejo en pridelček, denejo zopet drugega v zemljo. Ker morejo to storiti, zato je pa dobiček tudi tako velik. Stvari, katere morejo v juniju sejati in saditi, so: fižol, paradizniki (tomatoes), korusa, grah in bombaz. V juliju morete sejati: repo, kolerabo, zelje, grah, peso in irski krompir. Ves svet zahteva živeza in zelo so v skrbeh za živez v Združenih državah za prihodnjo zimo. Ako se razumeje v obdelovanju zemlje, ne morete nikdar imeti lepše prilike kot ravno sedaj, da si pridobite nekaj zemlje in takoj pričnete pridelovati živez. Naši farmerji so ravno končali s pošiljanjem solate in dobili so lepe cene. Ravno zdaj skončujejo razpošiljati jagode, katere so to pomlad pošiljali po nenavadno visoki ceni. Grah prodajajo sedaj po \$3.50 basket, pri čemur imajo polovico dobička. Ko ne bo več graha, bo krompir zrel za na trg. Sedanja cena krompirja je \$8.50 do \$10 za sod 2 in pol bušlja. Ali si morete želeti kaj boljšega kot to? Za vas je zelo primerno, zlasti, ako živite na severu ali pa na zapadu, kjer je pomlad pozna in se farmerji že pripravljajo, da bodo obdelovali polje. Ko bode te brali te vrstice, pa se bode te čudili, koliko bi mogli biti resnice na tem, kar smo povedali. V St. Heleni je vse tako dobro, kakor smo navedli. Ali hočete imeti svojo farmo? Ako je temu tako, zakaj ne vzamete prviga vlakta ter greste tja in si izberete zemljišče? Govorite s farmerji, ki so že dolgo tam in povedali vam bodo vse pogoje. Imamo vedno svojega zastopnika, ki je vsak čas pripravljen iti z dvema ali več osebami, ki se za to zanimajo. Ako pa želite iti sami, ne bode te imeli težav najti ta prostor. Tam je mnogo farmerjev, ki bodo veselji, ako vam bodo mogli kaj pojasniti, za kar jih bode te vprašali. Pišite nam takoj. Ni prepozno da začnete. North American Farms Ass. (Inc.) 17 Battery Pl., New York, N. Y.

ni prepozno! Za vas še ni prekasno, da se pridružite farmerski koloniji v St. Heleni in pridelite lepo letino živeza za prihodnjo zimo. Na trg so že prišli pomladanski pridelki, kakor: pesa, repa, spinacea, solata, korenje, redkvice, čebula, jagode in šparglji. Pomisliti pa morate, da prvi večji jenski mraz pride šele koncem novembra. To daje našim farmerjem šest mesecev več časa za delo na svojih zemljiščih. Ko poberejo en pridelček, denejo zopet drugega v zemljo. Ker morejo to storiti, zato je pa dobiček tudi tako velik. Stvari, katere morejo v juniju sejati in saditi, so: fižol, paradizniki (tomatoes), korusa, grah in bombaz. V juliju morete sejati: repo, kolerabo, zelje, grah, peso in irski krompir. Ves svet zahteva živeza in zelo so v skrbeh za živez v Združenih državah za prihodnjo zimo. Ako se razumeje v obdelovanju zemlje, ne morete nikdar imeti lepše prilike kot ravno sedaj, da si pridobite nekaj zemlje in takoj pričnete pridelovati živez. Naši farmerji so ravno končali s pošiljanjem solate in dobili so lepe cene. Ravno zdaj skončujejo razpošiljati jagode, katere so to pomlad pošiljali po nenavadno visoki ceni. Grah prodajajo sedaj po \$3.50 basket, pri čemur imajo polovico dobička. Ko ne bo več graha, bo krompir zrel za na trg. Sedanja cena krompirja je \$8.50 do \$10 za sod 2 in pol bušlja. Ali si morete želeti kaj boljšega kot to? Za vas je zelo primerno, zlasti, ako živite na severu ali pa na zapadu, kjer je pomlad pozna in se farmerji že pripravljajo, da bodo obdelovali polje. Ko bode te brali te vrstice, pa se bode te čudili, koliko bi mogli biti resnice na tem, kar smo povedali. V St. Heleni je vse tako dobro, kakor smo navedli. Ali hočete imeti svojo farmo? Ako je temu tako, zakaj ne vzamete prviga vlakta ter greste tja in si izberete zemljišče? Govorite s farmerji, ki so že dolgo tam in povedali vam bodo vse pogoje. Imamo vedno svojega zastopnika, ki je vsak čas pripravljen iti z dvema ali več osebami, ki se za to zanimajo. Ako pa želite iti sami, ne bode te imeli težav najti ta prostor. Tam je mnogo farmerjev, ki bodo veselji, ako vam bodo mogli kaj pojasniti, za kar jih bode te vprašali. Pišite nam takoj. Ni prepozno da začnete. North American Farms Ass. (Inc.) 17 Battery Pl., New York, N. Y.

ni prepozno! Za vas še ni prekasno, da se pridružite farmerski koloniji v St. Heleni in pridelite lepo letino živeza za prihodnjo zimo. Na trg so že prišli pomladanski pridelki, kakor: pesa, repa, spinacea, solata, korenje, redkvice, čebula, jagode in šparglji. Pomisliti pa morate, da prvi večji jenski mraz pride šele koncem novembra. To daje našim farmerjem šest mesecev več časa za delo na svojih zemljiščih. Ko poberejo en pridelček, denejo zopet drugega v zemljo. Ker morejo to storiti, zato je pa dobiček tudi tako velik. Stvari, katere morejo v juniju sejati in saditi, so: fižol, paradizniki (tomatoes), korusa, grah in bombaz. V juliju morete sejati: repo, kolerabo, zelje, grah, peso in irski krompir. Ves svet zahteva živeza in zelo so v skrbeh za živez v Združenih državah za prihodnjo zimo. Ako se razumeje v obdelovanju zemlje, ne morete nikdar imeti lepše prilike kot ravno sedaj, da si pridobite nekaj zemlje in takoj pričnete pridelovati živez. Naši farmerji so ravno končali s pošiljanjem solate in dobili so lepe cene. Ravno zdaj skončujejo razpošiljati jagode, katere so to pomlad pošiljali po nenavadno visoki ceni. Grah prodajajo sedaj po \$3.50 basket, pri čemur imajo polovico dobička. Ko ne bo več graha, bo krompir zrel za na trg. Sedanja cena krompirja je \$8.50 do \$10 za sod 2 in pol bušlja. Ali si morete želeti kaj boljšega kot to? Za vas je zelo primerno, zlasti, ako živite na severu ali pa na zapadu, kjer je pomlad pozna in se farmerji že pripravljajo, da bodo obdelovali polje. Ko bode te brali te vrstice, pa se bode te čudili, koliko bi mogli biti resnice na tem, kar smo povedali. V St. Heleni je vse tako dobro, kakor smo navedli. Ali hočete imeti svojo farmo? Ako je temu tako, zakaj ne vzamete prviga vlakta ter greste tja in si izberete zemljišče? Govorite s farmerji, ki so že dolgo tam in povedali vam bodo vse pogoje. Imamo vedno svojega zastopnika, ki je vsak čas pripravljen iti z dvema ali več osebami, ki se za to zanimajo. Ako pa želite iti sami, ne bode te imeli težav najti ta prostor. Tam je mnogo farmerjev, ki bodo veselji, ako vam bodo mogli kaj pojasniti, za kar jih bode te vprašali. Pišite nam takoj. Ni prepozno da začnete. North American Farms Ass. (Inc.) 17 Battery Pl., New York, N. Y.

ni prepozno! Za vas še ni prekasno, da se pridružite farmerski koloniji v St. Heleni in pridelite lepo letino živeza za prihodnjo zimo. Na trg so že prišli pomladanski pridelki, kakor: pesa, repa, spinacea, solata, korenje, redkvice, čebula, jagode in šparglji. Pomisliti pa morate, da prvi večji jenski mraz pride šele koncem novembra. To daje našim farmerjem šest mesecev več časa za delo na svojih zemljiščih. Ko poberejo en pridelček, denejo zopet drugega v zemljo. Ker morejo to storiti, zato je pa dobiček tudi tako velik. Stvari, katere morejo v juniju sejati in saditi, so: fižol, paradizniki (tomatoes), korusa, grah in bombaz. V juliju morete sejati: repo, kolerabo, zelje, grah, peso in irski krompir. Ves svet zahteva živeza in zelo so v skrbeh za živez v Združenih državah za prihodnjo zimo. Ako se razumeje v obdelovanju zemlje, ne morete nikdar imeti lepše prilike kot ravno sedaj, da si pridobite nekaj zemlje in takoj pričnete pridelovati živez. Naši farmerji so ravno končali s pošiljanjem solate in dobili so lepe cene. Ravno zdaj skončujejo razpošiljati jagode, katere so to pomlad pošiljali po nenavadno visoki ceni. Grah prodajajo sedaj po \$3.50 basket, pri čemur imajo polovico dobička. Ko ne bo več graha, bo krompir zrel za na trg. Sedanja cena krompirja je \$8.50 do \$10 za sod 2 in pol bušlja. Ali si morete želeti kaj boljšega kot to? Za vas je zelo primerno, zlasti, ako živite na severu ali pa na zapadu, kjer je pomlad pozna in se farmerji že pripravljajo, da bodo obdelovali polje. Ko bode te brali te vrstice, pa se bode te čudili, koliko bi mogli biti resnice na tem, kar smo povedali. V St. Heleni je vse tako dobro, kakor smo navedli. Ali hočete imeti svojo farmo? Ako je temu tako, zakaj ne vzamete prviga vlakta ter greste tja in si izberete zemljišče? Govorite s farmerji, ki so že dolgo tam in povedali vam bodo vse pogoje. Imamo vedno svojega zastopnika, ki je vsak čas pripravljen iti z dvema ali več osebami, ki se za to zanimajo. Ako pa želite iti sami, ne bode te imeli težav najti ta prostor. Tam je mnogo farmerjev, ki bodo veselji, ako vam bodo mogli kaj pojasniti, za kar jih bode te vprašali. Pišite nam takoj. Ni prepozno da začnete. North American Farms Ass. (Inc.) 17 Battery Pl., New York, N. Y.

ni prepozno! Za vas še ni prekasno, da se pridružite farmerski koloniji v St. Heleni in pridelite lepo letino živeza za prihodnjo zimo. Na trg so že prišli pomladanski pridelki, kakor: pesa, repa, spinacea, solata, korenje, redkvice, čebula, jagode in šparglji. Pomisliti pa morate, da prvi večji jenski mraz pride šele koncem novembra. To daje našim farmerjem šest mesecev več časa za delo na svojih zemljiščih. Ko poberejo en pridelček, denejo zopet drugega v zemljo. Ker morejo to storiti, zato je pa dobiček tudi tako velik. Stvari, katere morejo v juniju sejati in saditi, so: fižol, paradizniki (tomatoes), korusa, grah in bombaz. V juliju morete sejati: repo, kolerabo, zelje, grah, peso in irski krompir. Ves svet zahteva živeza in zelo so v skrbeh za živez v Združenih državah za prihodnjo zimo. Ako se razumeje v obdelovanju zemlje, ne morete nikdar imeti lepše prilike kot ravno sedaj, da si pridobite nekaj zemlje in takoj pričnete pridelovati živez. Naši farmerji so ravno končali s pošiljanjem solate in dobili so lepe cene. Ravno zdaj skončujejo razpošiljati jagode, katere so to pomlad pošiljali po nenavadno visoki ceni. Grah prodajajo sedaj po \$3.50 basket, pri čemur imajo polovico dobička. Ko ne bo več graha, bo krompir zrel za na trg. Sedanja cena krompirja je \$8.50 do \$10 za sod 2 in pol bušlja. Ali si morete želeti kaj boljšega kot to? Za vas je zelo primerno, zlasti, ako živite na severu ali pa na zapadu, kjer je pomlad pozna in se farmerji že pripravljajo, da bodo obdelovali polje. Ko bode te brali te vrstice, pa se bode te čudili, koliko bi mogli biti resnice na tem, kar smo povedali. V St. Heleni je vse tako dobro, kakor smo navedli. Ali hočete imeti svojo farmo? Ako je temu tako, zakaj ne vzamete prviga vlakta ter greste tja in si izberete zemljišče? Govorite s farmerji, ki so že dolgo tam in povedali vam bodo vse pogoje. Imamo vedno svojega zastopnika, ki je vsak čas pripravljen iti z dvema ali več osebami, ki se za to zanimajo. Ako pa želite iti sami, ne bode te imeli težav najti ta prostor. Tam je mnogo farmerjev, ki bodo veselji, ako vam bodo mogli kaj pojasniti, za kar jih bode te vprašali. Pišite nam takoj. Ni prepozno da začnete. North American Farms Ass. (Inc.) 17 Battery Pl., New York, N. Y.

ni prepozno! Za vas še ni prekasno, da se pridružite farmerski koloniji v St. Heleni in pridelite lepo letino živeza za prihodnjo zimo. Na trg so že prišli pomladanski pridelki, kakor: pesa, repa, spinacea, solata, korenje, redkvice, čebula, jagode in šparglji. Pomisliti pa morate, da prvi večji jenski mraz pride šele koncem novembra. To daje našim farmerjem šest mesecev več časa za delo na svojih zemljiščih. Ko poberejo en pridelček, denejo zopet drugega v zemljo. Ker morejo to storiti, zato je pa dobiček tudi tako velik. Stvari, katere morejo v juniju sejati in saditi, so: fižol, paradizniki (tomatoes), korusa, grah in bombaz. V juliju morete sejati: repo, kolerabo, zelje, grah, peso in irski krompir. Ves svet zahteva živeza in zelo so v skrbeh za živez v Združenih državah za prihodnjo zimo. Ako se razumeje v obdelovanju zemlje, ne morete nikdar imeti lepše prilike kot ravno sedaj, da si pridobite nekaj zemlje in takoj pričnete pridelovati živez. Naši farmerji so ravno končali s pošiljanjem solate in dobili so lepe cene. Ravno zdaj skončujejo razpošiljati jagode, katere so to pomlad pošiljali po nenavadno visoki ceni. Grah prodajajo sedaj po \$3.50 basket, pri čemur imajo polovico dobička. Ko ne bo več graha, bo krompir zrel za na trg. Sedanja cena krompirja je \$8.50 do \$10 za sod 2 in pol bušlja. Ali si morete želeti kaj boljšega kot to? Za vas je zelo primerno, zlasti, ako živite na severu ali pa na zapadu, kjer je pomlad pozna in se farmerji že pripravljajo, da bodo obdelovali polje. Ko bode te brali te vrstice, pa se bode te čudili, koliko bi mogli biti resnice na tem, kar smo povedali. V St. Heleni je vse tako dobro, kakor smo navedli. Ali hočete imeti svojo farmo? Ako je temu tako, zakaj ne vzamete prviga vlakta ter greste tja in si izberete zemljišče? Govorite s farmerji, ki so že dolgo tam in povedali vam bodo vse pogoje. Imamo vedno svojega zastopnika, ki je vsak čas pripravljen iti z dvema ali več osebami, ki se za to zanimajo. Ako pa želite iti sami, ne bode te imeli težav najti ta prostor. Tam je mnogo farmerjev, ki bodo veselji, ako vam bodo mogli kaj pojasniti, za kar jih bode te vprašali. Pišite nam takoj. Ni prepozno da začnete. North American Farms Ass. (Inc.) 17 Battery Pl., New York, N. Y.

ni prepozno! Za vas še ni prekasno, da se pridružite farmerski koloniji v St. Heleni in pridelite lepo letino živeza za prihodnjo zimo. Na trg so že prišli pomladanski pridelki, kakor: pesa, repa, spinacea, solata, korenje, redkvice, čebula, jagode in šparglji. Pomisliti pa morate, da prvi večji jenski mraz pride šele koncem novembra. To daje našim farmerjem šest mesecev več časa za delo na svojih zemljiščih. Ko poberejo en pridelček, denejo zopet drugega v zemljo. Ker morejo to storiti, zato je pa dobiček tudi tako velik. Stvari, katere morejo v juniju sejati in saditi, so: fižol, paradizniki (tomatoes), korusa, grah in bombaz. V juliju morete sejati: repo, kolerabo, zelje, grah, peso in irski krompir. Ves svet zahteva živeza in zelo so v skrbeh za živez v Združenih državah za prihodnjo zimo. Ako se razumeje v obdelovanju zemlje, ne morete nikdar imeti lepše prilike kot ravno sedaj, da si pridobite nekaj zemlje in takoj pričnete pridelovati živez. Naši farmerji so ravno končali s pošiljanjem solate in dobili so lepe cene. Ravno zdaj skončujejo razpošiljati jagode, katere so to pomlad pošiljali po nenavadno visoki ceni. Grah prodajajo sedaj po \$3.50 basket, pri čemur imajo polovico dobička. Ko ne bo več graha, bo krompir zrel za na trg. Sedanja cena krompirja je \$8.50 do \$10 za sod 2 in pol bušlja. Ali si morete želeti kaj boljšega kot to? Za vas je zelo primerno, zlasti, ako živite na severu ali pa na zapadu, kjer je pomlad pozna in se farmerji že pripravljajo, da bodo obdelovali polje. Ko bode te brali te vrstice, pa se bode te čudili, koliko bi mogli biti resnice na tem, kar smo povedali. V St. Heleni je vse tako dobro, kakor smo navedli. Ali hočete imeti svojo farmo? Ako je temu tako, zakaj ne vzamete prviga vlakta ter greste tja in si izberete zemljišče? Govorite s farmerji, ki so že dolgo tam in povedali vam bodo vse pogoje. Imamo vedno svojega zastopnika, ki je vsak čas pripravljen iti z dvema ali več osebami, ki se za to zanimajo. Ako pa želite iti sami, ne bode te imeli težav najti ta prostor. Tam je mnogo farmerjev, ki bodo veselji, ako vam bodo mogli kaj pojasniti, za kar jih bode te vprašali. Pišite nam takoj. Ni prepozno da začnete. North American Farms Ass. (Inc.) 17 Battery Pl., New York, N. Y.

ni prepozno! Za vas še ni prekasno, da se pridružite farmerski koloniji v St. Heleni in pridelite lepo letino živeza za prihodnjo zimo. Na trg so že prišli pomladanski pridelki, kakor: pesa, repa, spinacea, solata, korenje, redkvice, čebula, jagode in šparglji. Pomisliti pa morate, da prvi večji jenski mraz pride šele koncem novembra. To daje našim

